

anatolia

TURİZM VE ÇEVRE KÜLTÜRÜ DERGİSİ • EYLÜL - EKİM 1993 • FİYATI : 20.000 TL

Diyadaki en güzel deniz
üzerine

Kırsal turizm nedir?

Turizm ile ilgili sosyal yapı
araştırmalarında
metodoloji denemesi

Turizm ve
dokümantasyon

Hoşrig şifalı suyunun
özellikleri ve jeokimyasal
incelenmesi

Folklor, tarım ve oyun

IV. Ulusal Turizm
Kongresi'nin ardından

Eber Gölü
Sempozyumu'nun
ardından

DISCOVER UNIQUE ISTANBUL WITH US

★★★★

HOTEL ÖZMEN

- ◆ 94 Oda ◆ 200 Yatak ◆ 2 Süit Oda
- ◆ Tüm Odalarda Banyo
- ◆ Direkt Dijital Telefon
- ◆ 3 Kanal Müzik
- ◆ TV Stalellite System
- ◆ Air-Condition
- ◆ Minibar ◆ Hair Dryer
- ◆ 450 Kişi Kapasiteli 2 Restaurant
- ◆ Sauna Bar
- ◆ 70 Kişisel Konferans Salonu
- ◆ Özel Toplantılar İçin 250 Kişilik Uygun Alan ◆ TV Odası
- ◆ Türk Hamamı ◆ Vitamin Bar
- ◆ Spor Salonu
- ◆ Sauna ◆ Laundry ◆ Market
- Havaalanına 15 km.

ÖZMEN
★★★★

OTELCİLİK TURİZM VE TİCARET A.Ş.

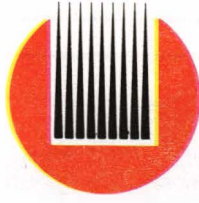
Mesihpaşa Cad. No. 90

34480 Laleli - İSTANBUL

Tel: (212) 517 94 00 (9 Hat)

Fax : (212) 518 02 87

Tüm üniversite öğretim elemanları ve öğrencileri için % 40 indirim uygulanmaktadır

YATIRIM OLANAKLARINI “KALKINMA” GÜVENCESİ İLE YAKALAYIN!

- Hisse senedi alım-satımı
- Hazine Bonosu ve Devlet Tahvili alım-satımı
- Repo İşlemleri
- Yatırım Fonları
- Portföy Yönetim ve Yatırım Danışmanlığı
- Tahvil ve Finansman Bonosu alım-satımı
- Haftalık Bülten, görüş ve önerilerimiz.

TÜRKİYE KALKINMA BANKASI A.Ş.

Sermaye Piyasası Grubu
“Hızlı ve Güvenilir İşlem”

ANKARA
Sermaye Piyasası
İşlemleri Müdürlüğü
İzmir Cad. No. 35 Kızılay
Tel: (4) 418 65 17, (4) 417 14 47,
Faks: (4) 418 90 93

İSTANBUL
Menkul Kıymetler Merkezi
Büyükdere Cad. Raşit Rıza Sok. No: 3
Mecidiyeköy
Tel: (1) 274 25 14, Faks: (1) 266 25 08

İZMİR ŞUBESİ
Şehit Nevres Bulvarı No: 3 Kat: 2
Alsancak
Tel: (51) 63 00 46 Faks: (51) 22 57 55

DENİZLİ ŞUBESİ
Atatürk Bulvarı İN-BA İşhanı Kat: 3
20100 Denizli
Tel: (62) 65 03 11 Faks: (62) 63 47 04

anatolia

turizm ve çevre kültürü dergisi

Yıl : 4 Sayı : 5
EYLÜL - EKİM
(Semtember - October)

1993
(iki ayda bir yayınlanır)
issued bimonthly

sahibi ve
sorumlu yazışleri müdürü
publisher & editor - in chief
NAZMI KOZAK

halkla ilişkiler müdürü
public relation manager
CENGİZ YILMAZ

turizm - çevre danışmanı
tourism - environment consultant

MEHMET YESİLTAŞ
M. EROL AYDIN

yurtiçi temsilcilikleri
domestic branch

İSTANBUL
BÜLENT AĞAOĞLU
TEL: 246 17 94

ESKİŞEHİR
DOÇ.DR. UĞUR DEMİRAY
TEL:35 05 81

İZMİR
HASAN KIRMIZI
TEL: 59 04 25

AYDIN
DR. BAHATTİN RIZAOĞLU
TEL: 246 17 94

BALIKESİR
AYHAN GÖKDENİZ
TEL: 22 936

ANTALYA
DOÇ.DR. AHMET AKTAŞ
TEL: 27 45 50

MUĞLA
METİN KOZAK
TEL: 460 14

yurtdışı temsilcilikleri
foreign / abroad branch

LANDSHUT (ALMANYA)
KENAN AVCI
TEL: (49 871) 286 18

K.K.T.C.
ZEKAI ALTAN
TEL: (581) 535 87
(520) 353 65

YAZIŞMA ADRESİ

correspondence address

P. K. 589 06425
KIZILAY- ANKARA
TEL: 479 10 84

dizgi ve sayfa düzeni
typing & designed by
anatolia dizgi merkezi

baskı / printed by
özyurt matbaacılık
TEL: 230 76 31

Dergide yer alan yazıların sorumluluğu yazarına aittir.
Yazılardan kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

6

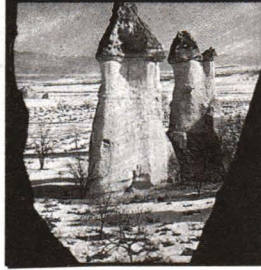

DÜNYADAKİ EN GÜZEL DENİZ ÜZERİNDE

(ÇEV. HASAN YILMAZ)

Şu anda İspanya, Fransa ve İtalya sahilleri evler, otellar ve marinalardan oluşan bir beton yığını içinde kaybolmuş durumda; turizm endüstrisi ise bozmak için yeni yerler arıyor. Listedeki bundan sonraki ülkeler Yunanistan, Türkiye...

8

KIRSAL TURİZM NEDİR?

GÜZİN DEMİRCİOĞLU

Deniz ve dağ turizminin çağrıştırdığı karakteristikler, duyarlı dengelerin yitilmesi sonucu birçok ülke için önemini yitirmiştir. Bu gibi turizm türleri bir anlamda "yapay hizmetler bütünü" olarak anlaşılmakta ve karşısına, doğal ve çevresel değerleri ile kırsal turizm alternatif olarak çığartılmaktadır.

11

TURİZM İLE İLGİLİ SOSYAL YAPI ARAŞTIRMALARINDA METODOLOJİ DENEMESİ

(YRD. DOÇ. DR. MEHMET ÖZDEMİR)

Turizm yalnızca ekonomik bir faaliyet değildir. Sosyal bir olgu olan turizm faaliyetini, sosyal yapıdaki tek bir boyuta yani ekonomiye indirgediğimiz takdirde, hem özeldem genelde, hem nicelik olarak, hem nitelik olarak işin içinden çıkamayacağımız derecede yanlışlıklar yaparız.

24

IV. ULUSAL TURİZM KONGRESİ'NİN ARDINDAN...

(NAZMI KOZAK)

Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ile Kuşadası Belediyesi'nin ortaklaşa olarak gerçekleştirilmekte oldukları "Ulusal Turizm Kongresi"nin bu yıl 4. yapıldı. Kongrede turizm alanıyla ilgili pek çok konu tartışıldı

3 anatolia'dan...
NAZMI KOZAK

4 Eylül - Ekim Girdiği

15 Sektör'den...
ABDULLAH TEKİN

18 Turizm ve Dokümantasyon
İSMAIL BAKAR

18 Hoşriç şifalı suyunun özellikleri ve jeokimyasal incelenmesi
YRD. DOÇ. DR. HÜSEYİN ÇELEBİ

22 Folklor, tarım ve oyun
YRD. DOÇ. SAİT EVLİAOĞLU

27 Kitap Listesi

28 Eber Gölü Sempozyumu'nun ardından...

31 Kitap

32 ayn yorumu
YRD. DOÇ. DR. MEHMET ÖZDEMİR

Günü kurtarmak...

Gelecek günleri planlamak bakımından insanlar genellikle birbirlerine benzer perpektiflere sahiptirler; bazı insanlar bir gün sonrasını bile planlama yeteneğine sahip değilken; birtakım insanlar birkaç yıl ötesini bile çok iyi planlayıp, bugünden buna uygun adımları atarlar. Ancak konu, devlet olduğunda; geleceği planlamak bırakın günleri,-tek rakamlı yılları; onlarca, bazı durumlarda olduğu gibi yüzlerce yıllık perspektif için planlar yapılır, yapılması gerekir... İnsan ile devlet arasında yaşama süresi bakımından birbirlerine göre hiç benzemeyen sürelerin söz konusu olması, bu farklı gelecek planlamasının en başta gelen nedenlerinden yalnızca birisidir.

Son yıllarda Türkiye'de o haldedir ki günlük politikalarla, günlük uygulamalarla yönetilir duruma gelmiştir. Amaç; bugünü kurtarmaktır, yoksa 10 yıl, 20 yıl veya 50 yıl sonra ne olacağı pek çok kişinin aklına bile gelmemektedir.

"Günü Kurtarma" politikaları ekonomiden, iç politikaya, dış politikaya, kültüre kadar girmiştir. Bırakın diğer olayları, devlet memurlarına, ücretlilerine, emeklilerine gelecek ay nasıl kaynak bulacağı telaşı içindedir!

"Günü Kurtarma" görüşümüzün karşısında olacaklara birkaç örnek daha verelim derseniz: Eğer günü kurtarmak başta gelen amaç olmayasaydı, bugün Güneydoğu'da yaşanan olaylar olmazdı; dış politikada sık sık yaşadığımız tereddütler olmazdı...

Benzer gelişmeler çevre için de, turizm için de yıllardır da söz konusudur. Eğer Türkiye 1983'lerde turizmden çok para kazanmanın tek yolunun yatak yapmaktan geçmediğini; en az bunlar kadar tanıtımın, personelin, pazarlamanın da gerektiğini anlayabilseydi; bugünlerde turizm sektöründe sık sık yaşanan sorunlar sektörü bu kadar derinden etkilemezdi. Çevre konusunda da, şimdilerde pek fazla dikkati çekmeyen ve yalnızca "günü kurtarma"yı amaçlayan uygulamalar, önümüzdeki yıllarda epeyce kötü sonuçlarını da beraberinde getirecektir. İşte size bir örnek! Türkiye gün ve gün çölleşmektedir. Bunu kim diyor? Bilim adamları söylüyor? Basınımız da boş sayfa kalırsa yazıyor bunu... Ama bu bir gerçek; Türkiye 2000'li yılların başlarında çölleşecek!. Kimin umurunda; kim bunun için ciddi önlemler alıyor, ya da almayı düşünüyor? Hangi iktidara aday partinin programında bu yazılı? Hani bizler "milliyetçi" idik. Maçlar da mı hep aklımıza gelir Türkiye'yi düşündüğümüz; bununla mı sınırlı Türkiye'ye olan sevgimiz?..

İnsanımız gününü kurtarma peşinde, buna denilecek pek bir şey yok. Türkiye'nin yakın bir gelecekte bugünkünden çok daha önemli, bırakın diğerlerini, çevre sorunları yaşayacağı ortada iken , devekuşu misali olaylar karşısında başımızı kuma gömerek, yalnızca "günü kurtarmak" için çabalıyoruz.

"Günü Kurtarma" politikasıyla nereye kadar gidebiliriz sanıyorsunuz?!..

III. Ulusal Turizm Kongresi bildirileri kitap halinde yayınlandı

Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ile Kuşadası Belediyesi'nin ortaklaşa olarak geçtiğimiz yıl üçüncüsü yapılan Ulusal Turizm Kongresi'nin bildirileri kitap halinde yayınlandı. Kuşadası Belediyesi Yayınları arasında çıkan kitapta, kongrede sunulan bildiriler yer almakta ve kitap, 212 sayfadan oluşmaktadır. □

Turizmde Tanıtma kitabı...

Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu öğretim üyelerinden Yard. Doç. Dr. Bahattin Rızaoğlu, "Turizmde Tanıtma" adında bir kitap yayınladı. Kitap, turizmde tanıtma konusuna çeşitli açılardan yaklaşarak açıklamalarda bulunuyor ve 340 sayfadan oluşuyor. □

Oley-İş'ten dergi

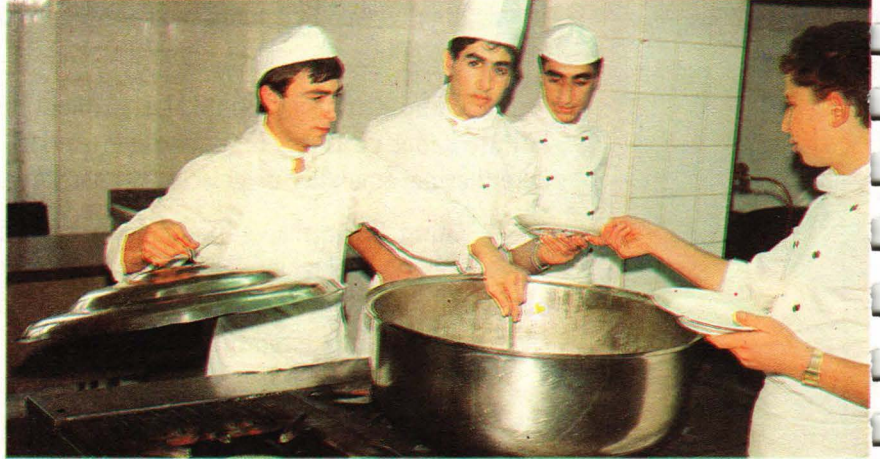
Türkiye Otel, Lokanta, Eğlence Yerleri İşçileri Sendikası, "OLEYİŞ" adı altında bir dergi yayınlamaya başladı. Derginin ilk sayısı Kasım 1993'te çıktı. □

Turizm ve Toplumsallaşma kitabı çıktı...

Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu öğretim üyelerinden Yrd. Doç. Dr. Bahattin Rızaoğlu, "Turizm ve Toplumsallaşma" adında bir kitap hazırladı. Kitap, turizm ile toplumsallaşma ilişkisine kuramsal açıklamalarda bulunmakta ve ayrıca, bir araştırmacının bulgularına yer vermektedir. Kitap, 213 sayfadan oluşmaktadır. □

Turizm sektörü için eğitilmiş değil, düşük ücretli eleman önemli olmaya başladı..

Dergimizin son sayfasında Yard. Doç. Dr. Mehmet Özdemir, "insan, ille di insan!" başlığını taşıyan yazısında, son yıllarda Türkiye turizminin yaşamamakta olduğu büyük değişime parmak basıyor. Konu, turizmimizin son yıllarda içinde bulunduğu sürekli sorunlar yumağından kaynaklanıyor. Yatak fiyatları önceki yıllardan gerilerde ve yıldan yıla da düşüyor. Turizm işletmelerinin düşük gelir elde etmeleri, en başta personel üzerinde olumsuz bir etkiye yol açıyor. Turizm işletmeleri artık eğitilmiş değil, düşük ücretli eleman istihdam etmeye başladılar. Bunun da en güzel yolu stajyer istihdam etmekten geçiyor. Herhangi bir sektör mensubu artık personelini eğitmeden geçirmeye pek istekli görünmüyor. Nedeni ise eğitilmiş elemanın daha yüksek ücret istemesinden geçiyor. Zaten düşük ücret dolayısıyla turizm sektörü dışına önemli çıkışlar var. Bu gelişmeler, Akdeniz Çanağı'nın en güzel tesislerini inşa eden Türk turizm sektörünün hizmet kalitesi açısından gerilemekte olduğunu göstermektedir.

OECD Ülkeleri turistlerine verilen önem...

Son zamanlarda Türkiye'de turizmde yaşanan olumsuz gelişmelerden ve giderek artan (bu yıl biraz azalan) Doğu Avrupalı "turist" sayısından dolayı OECD ülkeleri turistlerine öne verilmeye başlandı. Anatolia Dergisi'nde yer alan ve son beş yıl içerisindeki turist sayılarını Doğu Avrupa ve OECD ülkeleri yönünden değerlendiren bir yazıya, bir dosya dolusu doküman ve yazı ile cevap veren Turizm Bakanlığı, şimdi de aynı konuyu "Turizm Bülteni'nin 1993/10. sayısında manşet yaptı. Demek ki bizler oldukça hassas bir konuyu bilmeyerek kaşımışız! Ne de olsa Türkiye'de kişi başına ortalama 1000 doları OECD ülkelerinden gelenler harcıyor.

Gönüllü çevre dernekleri kurultayı yapıldı

Gönüllü Çevre Dernekleri Kurultayı, 17 Ekim 1993 tarihinde Ankara'da toplandı. Geniş bir katılımın olduğu Kurulta sonrasında, Türkiye'deki tüm gönüllü çevreci kuruluşların aralarındaki ilişkiyi güçlendirmek ve birlikte hareket etmek için merkezi Ankara'da olacak bir "İletişim Bürosu'nun kurulması için çalışmaların başlamasına karar verilmiştir. "İletişim Bürosu'nun "Dünya Dostları" adı altında bir dernek ile gerçekleştirilmesinin uygun bulunduğu kurultay'da gönüllü çevre kuruluşlarının ne şekilde ortak etkinlikler içinde olabileceği üzerinde ortaya çeşitli görüşler atılmıştır.

EYLÜL - EKİM GÜNLÜĞÜ...

Dış tanıtım büroları özel sektöre devredilsin

Turizm Bakanlığı'na bağlı olarak çalışan "Dış Tanıtma Büroları" hakkında hemen her toplantıda turizm sektörü temsilcileri tarafından buraların işler hale getirilmesi ya da kapatılması temennisi gündeme getirilir. Bu bağlamda buraların özel sektörü devredilmesi düşünülmelidir.

Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak yurtdışında faaliyet gösteren tanıtma büroları, gerek turizm sektörünün gerekse turizm ile ilgilenen çevrelerin sürekli şikayetlerine konu olur. Çoğu toplantıda yurtdışında bulunmuş kişiler, bu bürolarla olan ilişkilerini anlatarak, bir anlamda şikayette bulunurlar. Geçtiğimiz yıl Ankara'da gerçekleştirilen Tanıtma Şurası'nda dış tanıtma büroları ile ilgili olarak önemli bir çalışma gerçekleştirildi. Bu konuyla ilgili konuşan hemen tüm

konuşmacılar ve dinleyiciler, buraların kapatılması ya da ciddi bir yapılanmaya tabii tutulmalarını istemişlerdir. Bu konunun Bakanlıkça ne derece dikkate alındığı ve önlem alındığı konusunda elimizde pek bilgi yok. Ancak geçtiğimiz günlerde Kuşadası'nda gerçekleştirilen 4. Turizm Kongresi'nde Turizm Bakanlığı Müsteşarı Doç.Dr. Korel Göymen, bu konuyla ilgili olarak kendisine yöneltilen sorulara yanıt olarak, artık dış tanıtma bürolarında görev alacakların ÜSYM'nin sınavlarına tabii tutulduğunu ve bu

sınavdan A ve B alanların yurtdışı görevlere atandıklarını söyledi.

Bizim burada bir önerimiz olacak. Daha önceden bu öneri gündeme gelmiş olabilir, ancak biz böyle bir öneriyi hatırlamıyoruz. Önerimiz; dış tanıtım bürolarının çalışanların atanmasından, giderlerinin, maaşlarının sağlanmasına kadar tümüyle turizm sektörüne devredilmesidir. Böyle bir düzenleme bu bürolarla ilgili olarak gündeme getirilen pek çok sorunu ortadan kaldıracaktır. Turizm sektörü istediği elemanı gönderecektir. Parasını da kendisi ödeyeceğinden, dil bilen, en önemlisi de işini bilen elemanları yurt dışınada gönderecektir. Böyle bir düzenlemede Turizm Bakanlığı denetleyici mekanizma olarak görev alması doğru olacaktır. Öte yandan turizm sektörü bu bürolara isterse tanıtım yanında pazarlama işlevi de kazandırabilecektir. □

Objektif düşünce Türkiye'de sizlere ömür..

Türkiye'de özellikle son yıllarda alınan kararlarda "objektif"liğin izine rastlanmaz hale geldi. Diğer kurumlar bir yana işleri "bilimsel üretmek" olan kurumlar da bile objektif düşünceye artık rastlanmıyor.

Felsefe sözlüklerinde objektif düşünce, dış dünyadaki gerçeklerden yansıyan bir düşüncedir; subjektif (öznel) düşünce ise dış dünyadaki gerçeklerle ilişkisiz olarak insanın zihninden doğan bir düşünce olarak tanımlanmaktadır.

Ülkemizde uzun yıllardır toplumun pek çok alanında öznel (subjektif) görüş ve düşünceler olaylara hakimi olmuşlar, topluma yön

vermiştir. Ancak günümüzde olayların akışına bakıldığında subjektif düşüncenin egemenlik alanını giderek arttığı görülmektedir. Alınan kararlarda, yapılan uygulamalarda artık nesnellik hep geride kalmaktadır.

Kişi bazında düşünüldüğünde bunun pek yadırganacak yanı yoktur; ne olsa kişinin kendisi ile ilgili bir yanlış kararından kendisi ve çevresi zarar görecektir. Eğer

konunun boyutlarını toplum genelini ilgilendiren olaylara doğru çekersek, objektifliğin hakim olmadığı kararların zararlarının, bırakın bugünü, gelecek kuşakları da etkileyeceği kuşkusuzdur.

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de üniversitelerin en başta gelen görevi bilim üretmek ve böylelikle insan yaşamını kolaştırmaktır. Ancak gelin görün ki subjektif düşünce hemen tümüyle pek çok üniversitede tek egemendir artık. Bilimsel çalışmanın en önde gelen koşulunun "objektiflik" olduğu ve bunu sağlamak için çeşitli araştırma yöntemlerinin geliştirildiği dikkate alınır, objektif düşünce olmadan "üniversite" kavramının içi boş bir sözcük olduğu ortaya çıkar. □

Dünyadaki en güzel deniz üzerine...

Şu anda İspanya, Fransa ve İtalya sahilleri evler, otaller ve marinalardan oluşan bir beton yığını içinde kaybolmuş durumda; turizm endüstrisi ise bozmak için yeni yerler arıyor. Listedeki bundan sonraki ülkeler Yunanistan, Türkiye ve Kuzey Afrika ülkeleri...

ÇEV. HASAN YILMAZ*

SORU : *Xavier Pastor GMP (Greenpeace Mediterranean Project) koordinatörlüğünü yapmaktasınız. Bize GMP'yi anlatır mısınız?*

XAVIER: Greenpeace, 1986 yılından bu yana Akdeniz'in korunması üzerinde çalışmaktadır. Bu, düşlemesi bile çok zor bir proje ama kaybedilmiş bir dava değil henüz. Bugün bilimsel ve teknolojik gelişmeler Akdeniz devletlerinin hatıralarının düzeltilmesini ve gerçekleşmek üzere olan bir felaketten sakınmasını olanaklı kılmaktadır. Akdeniz'e orijinal nitelikleri iade edilebilir, kaynakların sömürülmesi kabullenilebilir ve akla uygun seviyelere indirilebilir. GMP, deniz memelileri, deniz kamlumbağaları, monk fokları vb. belli türlerin hayatta kalan üyelerine yardım etmek için de araştırmalar yapmakta. Ayrıca, bu bölgedeki bozulmadan kalmış sahillerin korunmasını -örneğin her tip nükleer varlıktan- hedefliyoruz.

SORU: *Greenpeace bu bölgede çalışmaya neden karar verdi?*

* "The most beautiful sea in the world?" Greenpeace-Mediterranean, Autumn 1990, Number 1, s. 1-3.
** Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Fakültesi.

XAVIER: Akdeniz halkı binlerce yıldır denizi atıkların boşaltılacağı bir tür çöplük gibi kullandı, ama deniz geçmişte bu atıkları fazla zorlanmadan sindirebilmekteydi. Popülasyon bugüne kıyasla sınırlıydı ve iç bölgelerden sahile göç henüz başlamamıştı. Kitle turizmi de soruna yeni eklenenlerden. Bunlardan başka, büyük endüstriyel, petro-kimyasal kompleksler yoktu ve denize boşaltılan atıklar genellikle doğal ve ayrışabilir yapıdaydı. Geçen kırk yılda bu durumda köklü değişiklikler oldu. Bugün sahil şeridinde yaşayan 350 milyon insan, evsel endüstriyel atıklarını nehirlere ya da doğrudan denize boşaltmakta. Bu sayıya her yıl ekosistem üzerindeki baskıyı arttıran milyonlarca turist de eklenmeli. Olayın kötüye gidişinin Akdeniz ülkelerinde yaygınlaşan yüksek yaşam standartıyla da dolaysız bir bağlantısı var. Akdenizliler öncekinden çok daha fazla su kullanıyorlar ve denize boşaltılan atıklar atalarının boşaltıklarından çok farklı. Doğal atıkların yanında miktar gitikçe artan, ayrışmayan zehirli ve sentetik atıklar var.

SORU: *Bunu acil bir durum olarak nitelendirir miydiniz?*

XAVIER: UNEP (Birleşmiş Milletler Çevre Programı) raporuna göre Akde-

niz'e açılan akarsuların % 85'i kirli Akarsulardaki patojenik mikro-organizmalar canlılarda karaciğer iltihabına ve koleraya neden olabilir; bununla bağlantılı olarak da su ürünleri tüketimi tehlike hale gelebilir. Akdeniz'e her yıl, tüm dünya denizlerine yayılan ham petrolün üç birini oluşturan, iki milyon ton ham petrol yayılmaktadır. Bu petrol, taşıma için farklı aşamalarından gelir; petrolün yüklenmesinden, boşaltılmasından tankların gerekli önlemler alınmadan temizlenmesinden.. Tankların temizlenmesi sırasında kirlenen su, çoğu zaman illegal olmasına rağmen denize boşaltılır, atığı alabilecek yapıların oluşturulması da tüm devlet vaatlerine rağmen çok sayıda liman bu yapılardan yoksun çünkü... Her yıl 120.000 ton mineral yağ, 12.000 ton fenol, 60.000 ton deterjan, 100 ton civ, 3800 ton kurşun, 3600 ton fosfor doğrudan Akdeniz'e, ya da dolaylı şekilde Akdeniz'e açılan nehirlere boşaltılıyor.

SORU: *Bunlar Akdeniz'in başına yeni gelmiş gibi... Çıkış yolu var mı?*

XAVIER: Durum kaçınılmaz ya da değiştirilmez değil. Örneğin lağım suyunun işlenimi teknik açıdan kolay. Bugüne kadar büyük olursa olsun, endüstriyel atıkla kirlenmediği sürece, evsel ve zir fayda için kullanılabilir. Bazı Akdeniz ülkelerinin durumu düzeltmek için sarf ettikleri çaboyu tanımak gerekir. Geçenlerde bazı çalışmalarda suyun kalitesi geçmişten kullanılabilir hale getirildi. Ancak bu iyileştirmenin etkisinin tam olarak değerlendirilebilmesi en azından bir on

olacaktır. Diğer yandan Kuzey Afrika'da ve Doğu Akdeniz'de kaydedilen nüfus patlaması bu gelişmeyi engelleyebilir. Sadece, bu bölgelere uygulanacak doğru bir nüfus planlaması politikası ve uluslararası yardım durumunun tamamen kontrolden çıkmasını önleyebilir. Endüstriyel tesisler için de benzer bir durum geçerli. 1950'lerde, 1960'larda ve 1970'lerde petrol şeridi boyunca bir dizi endüstriyel ve petro-kimyasal kompleks inşa edildi. Ekonomik gereksinimler ve elverişli bir çevre yasaasının yokluğu bu yapıların çevreyi ve içinde yaşayanları yıkıcı biçimde etkilemesine neden oldu. Ama bu durumda bile gerçekçi çözümler var ve yalnızca devletin endüstriyel çevreye verdiği zararı gidermeye zorlanmasına bağlıdır. Toksik atık üretimi içermeyen imalat yöntemleri vardır. Bu genel bir kural olarak benimsenmeli, ve hiçbir atık gerekli işlemle geçirilmeden denize ya da nehirlere bırakılmamalıdır.

SORU : Yani olay, basit olarak, uygun teknolojinin benimsenmesine bağlı...

XAVIER: Teknoloji olumlu ya da olumsuz şekilde kullanılabilir. Dalyanlar bunun klasik örneği. Bu deniz geleneksel olarak halkı tarafından sömürüldü ama geçen birkaç yılda bu sömürü çok sayıda balık türünün yok olmasına yol açtı. Varolan yasa, kaynakları koruması gerekirken, aslında yıkıcı balıkçılık yöntemlerinin gelişmesine izin verdi.

SORU: Bu durum için yasaları mı değiştiriyorsunuz?

XAVIER: Hayır, yalnızca yasalar değil. Akdeniz ülkelerinin çoğunluğunun hızla artan balıkçılık filoları her tür yöntemi kullanmakta; yasaları ihlal ederek yasak bölgelerde avlanmaları ve küçük delikli ağlar kullanmaları canlıların yumurtlama süreçleri için ciddi tehlikeler oluşturmaktadır. Dinamit kullanımı birçok yerde yaygın. Sayıları gittikçe artan "amatör" balıkçılar profesyonel yöntemler kullanmakta, ve hava tankları kullanarak dalan balıkçılarsa 50 metre-

Akdeniz'e her yıl, tüm dünya denizlerine yayılan ham petrolün üçte birini oluşturan, iki milyon ton ham petrol yayılmaktadır. Bu petrol, taşımacılığın farklı aşamalarından gelir; petrolün yüklenmesinden, boşaltılmasından ve tankların gerekli önlemler alınmadan temizlenmesinden.

lik dalma alanlarında yenebilir her türlü deniz canlısını avlamakta... Bu denizde aktif olanların yalnızca Akdeniz'li balıkçılar olması durumu daha da karmaşık hale getiriyor. Bayrakların sağladığı kolaylık yelken açan Kore'li ve Tayvan'lı birçok geminin Akdeniz'in uluslararası sularlarında balıkçılık yaptığı ve ton balıklarını yıllık göçleri sırasında yumurta bırakırken avladıkları biliniyor.

SORU: Sizce, bir çözüm bulunabilir mi?

XAVIER: Yosunların, posidonyalının ve kırmızı mercanların yaşama alanlarının yok edilmesiyle bütün hale gelen bu sorunlar çok sıkıntılı bir senaryo oluşturuyorlar. Balıkçılık filoları turistik talebin pazarı gittikçe daha cazip hale getirmesiyle etkinliklerini arttırmaya devam etmekte. Talebi karşılayabilmek için, önceleri düzenli olarak Akdeniz'liler tarafından tüketilen balık artık Atlantik'ten ithal edilmek zorunda. Bilim adamları uzun zaman önce çözüm yolları tavsiye ettiler. Balık stoklarının yeniden kazanılmasını sağlayacak balıkçılık yasaasının oluşturulması ve düzeltilmesi hem balıkçıların hem eko-sistemin lehine olacaktır ve yaptırım yöntemleri gereklidir.

SORUN : İnsan müdahalesinin bu bölgede su yaşamı doğası üzerinde nasıl bir etkisi olacağını düşünüyorsunuz?

XAVIER: Şu anda İspanya, Fransa ve İtalya sahilleri evler, otellar ve marinalardan oluşan bir beton yığını içinde kaybolmuş durumda; turizm endüstrisi ise bazmak için yeni yerler arıyor. Listedeki bundan sonraki ülkeler Yunanistan, Türkiye ve Kuzey Afrika ülkeleri. Bu fenomenin ciddi estetik ve sosyal etkilerinden başka, turistik ve endüstriyel "geliş-

me" belli türlerin son temsilcilerini Akdeniz dışına itmekte. Bu türler binlerce yıldır Akdeniz'de yaşıyor, ve insanlar on yıl içinde bu türlerin hayatta kalan üyelerini de tehdit etmeyi başardı. Monk fokları ve deniz kamlumbağaları Yunanistan ve Türkiye'de. Bu ülkelerin kendilerini engellemek için sarfettikleri yetersiz çabaya aldırmaksızın, yumurtlamaya devam ediyorlar. Foklar, kamlumbağalar ve yunuslar iki şekilde acı çekiyorlar; balıkçılar tarafından habitatları harap ediliyor ve kendileri kazayla ya da kasıtlı olarak avlanıyorlar.

SORU: Ne yapılabilir?

XAVIER: Sayısız sözlere ve koplumbağaların ve memelilerin korunması için kurulmuş birçok organizasyona rağmen bu canlıların sayısı hızla azalıyor. Bunun nedeni genellikle devletin işbirliğinin yetersizliğinin ya da hiç olmaması. Geri kalan tek umut koruma alanları yaratılması gibi görünüyor. Bu alanlar özel bölgelerde korunmalı ve ihlallere karşı şiddetli para cezalarıyla çok sıkı korunmalı.

SORU: Nükleer varlık Akdeniz'e karşı en ağır tehditlerden birini oluşturabilir mi?

XAVIER: Akdeniz'de nükleer tehdit bir istisna değil. Çeşitli yerlerde kurulmuş 70 nükleer santral var. Kirlenmeyen geleneksel ve alternatif enerji kaynakları kullanılmalıydı. Beş donanmadan dördü kendi denizinde seyrediyor. Akdeniz'deki ABD ve SSCB donanmaları binbeşyüzden fazla nükleer savaş başlığı taşımaktadır. Deniz koşulları bunları karadakilere göre daha çok tehlikeli hale getirmekte. İnsanın ve çevrenin birlikte barış içinde yaşadığı, nükleer silahlar ve kirlilik olmayan bir Akdeniz halâ mümkün. □

Kırsal turizm nedir?

Deniz ve dağ turizminin çağrıştırdığı karakteristikler, duyarlı dengelerin yitirilmesi sonucu birçok ülke için önemini yitirmiştir. Bu gibi turizm türleri bir anlamda "yapay hizmetler bütünü" olarak anlaşılmakta ve karşısına, doğal ve çevresel değerleri ile kırsal turizm bir alternatif olarak çıkartılmaktadır.

GÜZİN DEMİRCİOĞLU

ÇOĞU kimse için turizm, kısa süreleri kapsayan olağanüstü temaslar dizisini ifade eder. Turizm sayesinde, bireyin seçenekleri genişlemekte, bazı inanç ve önyargılar değişebilmekte, alışılmış değerlerinde yeni anlayışlar görülmektedir.

Böyle bir yaklaşımda, bir yöreyi ve o yörenin insanlarını tanımanın özgün ve gerçek yolu "kır turizmi"dir.

Günümüz insanı, bilim ve teknolojinin sunduğu üstün bir yaşam standartı özümserken, bazı çözümünü güç sorunlarla da karşı karşıya olduğunun bilincindedir.

Uzun ve yorucu seyahatleri, bulutların arasında yapabilen insanoğlu, yere indiğinde, hızlı kentleşmenin, gürültünün, trafik yoğunluğunun ve çevre kirliliğinin tutaklığını görmemek zorundadır.

Bireyin bu durum karşısında planla-

dığı kaçış, kuşkusuz, 'iyi korunmuş bir doğal çevre'ye doğru olmaktadır.

Tatil sözcüğünün içeriği artık değişmiştir. Bu sözcük yalnızca 'eğlence'yi çağrıştırmamaktadır artık. İnsanlar eğlencenin yanı sıra doğayı keşfetmeyi yerel kültürleri tanımayı, kırsal kesim insanları ile bütünleşmeyi de, "turistik amaçları" içerisinde düşünmektedirler. Gelişmiş ülkelerde önemli tarihsel ve sanatsal değerlere sahip kentler üzerindeki turizm yükünün hafifletilmesinde kır turizmi önemli bir seçenek olarak görülmektedir.

Bu bakımdan kırsal turizme hakettiği önem verilmeli, önemli kırsal değerlere sahip Türkiye, bu turizm ürününü iç ve dış talep doğrultusunda alacağı önlemlerle tüketime açmalıdır.

KIRSAL TURİZM TANIMI VE SAPTAMALAR

Deniz ve dağ turizminin çağrıştırdığı karakteristikler, duyarlı dengelerin (örne-

ğin betonlaşma) yitirilmesi sonucu birçok ülke için önemini yitirmiştir. Bu gibi turizm türleri bir anlamda "yapay hizmetler bütünü" olarak anlaşılmakta ve karşısına, doğal ve çevresel değerleri ile kırsal turizm bir alternatif olarak çıkartılmaktadır.

Kırsal turizm, deniz ve dağ gibi yörelerin dışındaki bir coğrafyada gerçekleştirilebilir. Kuşkusuz birbirine az çok farklı olan, ama temelde kırsal turizm kapsamında ele alınması gereken bazı farklı turizm türlerinden söz edilebilir. Örneğin, çeltik turizmi, yeşil turizm, tarım turizmi gibi türlerin hepsi, yukarıda verdiğimiz tanımdaki ortak özelliklere sahip bulunmaktadır.

Bu yöreleri, turizmin konusu haline getirirken, tarım alanlarının amaç dışı kullanımını, bölgenin tarımsal olmayan bir biçimde yapılaşması, emeğin tarım dışı alanlara bölünmesi gibi olumsuzlar öne sürülebilmektedir. Oysa, belirli özellikleri taşıyan yöreler için turistik girdilerin, bütün olumsuzları dengeleyecek düzeylerde olabileceği unutulmamalıdır. Tarımdan artırla fazlaca beklentisi kalmamış yöreler için, kırsal turizm tek alternatif, belki de son şans olacaktır.

Kırsal turizm için tatil talepleri, ortamın üzerindeki gelir gruplarından gelir-

ABSTRACT

RURAL TOURISM

To analyse the social and economic effect of different kinds of tourism, one must give a precise definition of rural tourism. The countryside has an image of no man's land between the sea and the mountains. Then, the rural tourism is sum of the activities being held in a geographic area between sea and the mountains. In this connection, the rural tourism can stop the emigration from rural regions to the cities where technological activities have a prima importance. At the same time, rural tourism can be alternative to reduce pressure on the overcrowded resorts. Principal purpose of this article is to make some necessary definitions on the subject. No doubt, every item being touched in the article deserves to become the subject of separate and individually detailed studies.

Güzin Demircioğlu, Dokuz Eylül University, Department of Applied Foreign Languages Tourism Management Programme, Izmir, Turkey.

Güzin Demircioğlu, Dokuz Eylül Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Uygulamalı Yabancı Diller Bölümü Turizm İşletmeciliği Programı'nda öğretim elemanı olarak çalışmaktadır.

nektedir (Rodrigues 1992). O halde "kırsal turizm" denildiğinde ikinci sınıf tatil beklentileri değil, kalite standartları bir naylı yüksek olan bir turizm etkinliği söz konusudur.

Bu bağlamda, kırsal yöre insanlarının çağdaş yaşam standartlarını yakalayabilmesi için, kırsal turizm çok önemli bir işlevi üstlenmektedir. Böylece, yaşam düzeyi yükselen yöre insanının kente göç etmesi gerekliliği ortadan kalkacak, sonuçta doğanın ve kırsal çevrenin yoksunluk nedeni ile denetimsiz kalması da önlenmiş olacaktır.

KIRSAL TURİZM TALEBİNİ GÜDÜLEYEN NEDENLER

Günümüzde turistik talebin nitelik değiştirmesi önemli bir olgudur, ayrıca geleneksel tatil beklentilerindeki yapısal değişim ile kırsal turizmin güdüleyen nedenler bir neden-sonuç ilişkisine sahiptir. Burada, kırsal turizmi güdüleyen nedenlere kısaca değinmek yararlı olacaktır.

a) Kırsal Kökenlilik

Kentsel nüfusu oluşturan insanların önemli bir bölümü (bir iki kuşak geriye gidilirse) kırsal kökenlere sahiptir. Artan boş zaman, artan gelir gibi etkenler sonucu bu insanlar, atalarının yaşam biçimlerini araştırmak, geçmişleri ile bağlarını güçlendirmek istemektedirler. Bu kesim kırsal turizmin önemli bir potansiyelini oluştururlar.

2. Ekonomik Nedenler

Kırsal turizmde talebi oluşturanların önemli bir kesimi yüksek gelir gruplarıdır, ama kırsal turizmin yapısından kaynaklanan nedenle, orta ve düşük gelir gruplarının da tercih ettiği bir turizm türüdür.

Bu açıdan, kırsal turizmi güdüleyen ekonomik nedenleri şöyle özetleyebiliriz.

3. Düşük Altyapı Harcamaları

Kırsal alanların turizme açılması için gerekli altyapı harcamaları düşük düzeylerde olup, turistin ödemesi gereken bedeller makul sınırlar içerisinde tutulabilmektedir. Ya da aynı miktardaki harcamaların kırsal turizmdeki karşılığı daha uzun süreli bir tatil olmaktadır.

- **Ulaşım Harcamaları:** Kırsal turizmde tatil sürecinde karşılanması gereken harcamaları oldukça düşüktür. Kırsal kesim favori ulaşım araçları ile hem gidilen uzaklık az, hem de enerji tüketimi söz konusu değildir.

Kırsal turizm, deniz ve dağ gibi yörelerin dışındaki bir coğrafyada gerçekleştirilen turistik etkinlikler bütünü olarak tanımlanabilir. Kuşkusuz birbirine az çok farklı olan, ama temelde kırsal turizm kapsamında ele alınması gereken bazı farklı turizm türlerinden de söz edilebilir.

- **Beslenme Giderleri:** Kırsal turist, beslenme maddeleri için kentsel rantlar ödendiğinden bunları üreticisinden daha düşük fiyatlarla alabilmekte, besinlerin kalitesi açısından daha gerçekçi seçeneklere sahip olabilmektedir. Kentsel rantların olmayışı ve bu maddelere ulaşım giderlerinin ödenmeyişi, fiyatları aşağıya çekebilmektedir.

- **Eğlence Giderleri:** Kırsal turizmde alışılmış eğlence türlerinden daha değişik etkinlikler söz konusu olduğundan, bunlara ödenen bedeller de sahil ve dağ turizmine oranla önemli ölçüde düşük olmaktadır.

Sayılan bu etkenler, kırsal turizmi, özellikle düşük ve orta gelir grupları için son derece çekici bir etkinlik haline getirmektedir.

SOSYO - KÜLTÜREL ETKENLER

Yoğun iş yaşamı, kentli insanların birbirleri ile kalıcı ve gerçek ilişkiler kurabilmesini engellemektedir. Yakalanan yaşam standartını korumak ve geliştirmek için insanlar giderek mekanize bir biçimde çalışmak zorunda kalmakta, genelde makinanlaşmaya bağlanabilen "yabancılaşma"yı yaşamaktadır. Bu durumda, bireysel ilişkilere daha büyük önem verilen kırsal yöre için kültürünü tanımak, onunla bütünleşmek "yabancılaşan" insan için bir kurtuluşu simgelemektedir.

İnsanlar, üretim dürtüleri ile kopmaya

yüz tutan geleneksel kültürü yakalamak, bağlarını pekiştirmek gereğini duymaktadırlar.

Diğer etkenlerle birleştirildiğinde, bunun da önemli bir talep unsuru olduğu unutulmamalıdır.

SAĞLIK VE YAŞ ETKENLERİ

Kırsal turizmin bazı hastalıklar ve özellikle "depresiv" karakterli kişilikler için olumlu etkileri bulunduğu bir gerçektir.

Kentsel yaşamın giderek daha stresli olan düzeni, özellikle orta yaşın üzerindeki kesim için daha belirgin olumsuzlar yaratmakta, kırsal turizm bu kesim için vazgeçilmez çekicilikler taşımaktadır.

KIRSAL TURİZMİN ETKİLERİ

a) **Ekonomik Etkileri:** Kırsal turizm, yöre insanına kente göç etmeden kentsel standartlarını yakalama olanağı sağlayacak önemli girdiler oluşturacaktır. Yöre insanları, hem hizmet, hem de mal satışından aracısız kârlar sağlayarak yaşam düzeylerini yükseltebileceklerdir.

Ülke ekonomisi açısından da olumlu ekonomik girdiler söz konusudur. Yöre yakınındaki küçük yerleşim birimlerinde turizme dayalı sanayi gelişecek, bu da belirli bir istihdam yaratacaktır.

b) **Çevresel Koruma Açısından Etkileri:** Kırsal yörelerin turizme açılmasıyla,

TABLO 1:

İsviçre'de Gerçekleştirilen Bir Araştırmada Turistlerin Beklentileri

1. Çevre düzeni / Kırsal yerleşim birimi.....	% 93
2. Patikalar / Yürüme alanları.....	% 87
3. Yer sakinliği / Huzur etkeni	% 86
4. Panoramik özellikler.....	% 73
5. Spor etkinlikleri	% 51
6. Eğlence olanakları	% 42

çevresel kirlilik ve yozlaşmanın güdüleneceği savı artık geçerliliğini yitirmiştir. Bilişlendirilmesi durumunda yöre insanı, turizmin gereği olarak çevresel korumanın doğrudan uygulayıcısı olacaktır.

Yöre insanı kirli ve kişilsiz bir çevrenin pazarlanamayacağı gerçeğini öğrendikten sonra, doğal çevreyi denetim altında tutacaktır.

TURİZM YÜKÜNÜN HAFİFLETİLMESİ AÇISINDAN

Günümüzde gelişmiş Avrupa ülkeleri önemli değerlere sahip kentler üzerindeki turizm yükünün azaltılmasında ve talebin değişik alanlara kaydırılmasında, kırsal turizmi vazgeçilemez bir seçenek olarak görmekteyiz.

Ülkemiz için durum henüz bu aşamada değil ise de, yakın bir gelecekte aynı sorunların yaşanacağı açıktır. Bu nedenle kırsal turizm turistik talep baskısı karşısında alınabilecek bir önlem niteliği taşımaktadır.

KIRSAL TURİZMİN KONAKLAMA KARAKTERİSTİKLERİ

Kırsal turizmde talep değişik kesimlerden gelmektedir. Bu kesimlerin temel karakteristikleri birbirinden farklılıklar gösterebilmektedir. Bu nedenle, konaklama türleri ile tüketicinin beklentileri arasındaki ilişki, konaklama türlerinin seçiminde önemli bir etken olmaktadır.

Konaklama türü kadar konaklama yerinin seçimi de önemlidir. Son yıllarda İsviçre 'de yapılan bir araştırmada turistlerin beklentileri hakkında Tablo 1'deki sonuçlar elde edilmiştir.

Kırsal turist, konaklama standartlarının yüksek olmasını istemektedir. Bu açıdan konaklama birimi çağdaş olanakları; T.V., telefon, sıcak su, okuma salonları v.b. içermelidir.

Kırsal turizmin konaklama biçimlerini şöylece özetleyebiliriz:

1. Kamping Alanları: Bu gibi yerler özellikle konaklama sorununu kendi olanakları ile çözmek isteyen düşük gelir grubu ile serüven arayan turist için tercih nedeni olabilir.

Genellikle doğal bir zenginliğin 40-80 km yarı çaplı çevresinde kurulur. Bu gibi yerlerde oto park alanları, su etkinlikleri

(nehir, göl, gölet, yüzme havuzları v.b.) yürüyüş ve bisiklet yolları, market ve süpermarketler, haberleşme kolaylıkları gibi olanaklar sağlanmış olmalıdır.

2. Çiftlik Evleri: Çiftlik evleri, genellikle bireysel ilişkilere önem veren, yöreyi ve insanını kültürel bağlamda tanıma amacı taşıyan turistlerin tercih ettikleri yerlerdir. Yörenin üretim biçimleri, bu turist için izlenmesi ve katılması ilginç olan etkinliklerdir.

3. Kırsal Yöre Otel ve Motelleri: Bu konaklama türü, kısa süreli tatil yapan, bireysel ilişkilerden çok doğa ile ilgili yüksek gelir grupları tarafından tercih edilmektedir. Otellerin her türden çağdaş olanağı taşıması vazgeçilemez şart olmaktadır.

Bu konaklama türlerinden hangisinin uygun olacağı, yörenin ve müşterinin özellikleri ile, örgütlenme biçimine bağlıdır.

YÖRENİN KARAKTERİSTİKLERİ

1992 yılında Palermo'da toplanan "Kırsal Turizm Kollokyumu", kırsal yörenin özellikleri ile ilgili önemli saptamalar yapmıştır. Bu özellikleri kısaca şöyle açıklamak mümkündür.

- Suyun bolluğu,
- Gezi etkeninin özenle organize edildiği,
- Spor yapmaya elverişli (golf, tenis, yüzme, balık avlama),
- Milli parklara yakın olan (örneğin Manyas Kuş Cenketi yakınları),
- Tarihsel değerleri içeren,
- Kolay ve doğrudan rezervasyon yapılabilen,
- Ulaşımı kolay ve ucuz olan,
- Geleneksel bir mimarının sergilendiği,

● Belirli bir üretim biçimini sunan (pamuk, tütün, narenciye),

● Yöre insanının sıcak ve etkileşime açık olduğu yöreler, kırsal turizme en uygun yerlerdir.

İŞLETMEYE KATILIM TÜRLERİ

Kırsal turizmde işletmeye katılımı, Avrupa ülkeleri değişik biçimlerde gerçekleştirmektedirler. Örneğin İngiltere'de özel koruma gerektiren alanların dışındaki yerlerde kırsal turizm tümüyle özel girişimcilerin eliyle yürütülmektedir.

Fransa'da, devlet yöre insanının ağırlıklı bulunduğu işletme tipini geliştirmiştir. Belirli bir geceleme sayısını aşan çiftliklere Ziraat Bakanlığı tarafından, yatırımların %30'una varan düşük faizli krediler uygulanmaktadır (Cazes 1984)

SONUÇ

Bu yazıda kırsal turizm hakkındaki temel saptamaları kısaca vermek amaç edilmiştir. Kırsal değerleri önemli bir potansiyel oluşturan ülkemizde, bu turizm türünün yaşama geçirilmesi önemli sonuçları beraberinde getirecektir. Bu konuda kırsal yöre insanların bilinçlendirilmesi ayrıca önem taşımaktadır. □

KAYNAKÇA

SAĞCAN, Mustafa, *Rekreasyon ve Turizm*, İzmir, 1988.

RODRIGUES, Jose, *Kırsal Turizm Kollokyumu Bildirileri*, Palermo, 1992.

BORNET, Bernard, *Kırsal Turizm Kollokyum Bildirileri*, Palermo, 1992.

CAZES, Georges, *Tourisme En France*, Paris, 1984.

TURİZMİN SOSYAL YAPI ÜZERİNDEKİ TESİRLERİ...

Turizmle ilgili sosyal yapı araştırmalarında metodoloji denemesi

Turizm yalnızca ekonomik bir faaliyet değildir. Sosyal bir olgu olan turizm faaliyetini, sosyal yapıdaki tek bir boyuta, yani ekonomiye indirgediğimiz takdirde, hem özelde hem genelde, hem nicelik olarak, hem nitelik olarak işin içinden çıkamayacağımız derecede yanlışlıklar yaparız.

**YRD.DOÇ.DR.
MEHMET ÖZDEMİR**

I - SOSYAL YAPI

Auguste Comte'tan günümüze kadar toplumsal değişmeye paralel olarak sosyoloji teorilerinde de sosyal yapıya bakışta bazı farklılıklar göze çarpar.

Sosyolojinin kuruluş yıllarında toplum, biyoloji'deki gelişmelerin etkisinde kalınarak, bir organizma gibi görülmüştür. Özellikle Comte ve Spencer bu yaklaşımın önde gelen temsilcileridir. Daha sonra Durkheim'in ilk çalışmalarında organizma terminolojisinin yoğun etkisi görülür. Fonksiyonalist ekolün en önemli temsilcilerinden

olan Durkheim ile sosyal yapının özellikleri üzerinde sosyolojik yönden durulmaya başlanmış, sosyal yapıda ortaya çıkan problemlerin sosyolojik analizi yapılmaya başlanmıştır.Çatışmacı ekolde çatışma, sosyal davranışçı ekolde ise etkileşim temelde üzerinde durulan hususlar olmuştur.

Klasik ekollerin sosyal yapı incelemelerinde metodolojileri, kavramlar, temelde üzerinde durulan konular arasındaki farklılık, sık sık vurgulanmıştır. Çağdaş yapısal-fonksiyonist, çatışmacı ve sosyal etkileşimci ekollerde ise bu farklılık daha sınırlı olmaya başlamıştır.

Bu üç ekolün sosyal yapıyı incelerken kullandıkları metod, kavramlar farklı görünmekle birlikte, temelden aynı noktadan hareketle aynı sosyal problemler incelenmekte ve ulaşılan sonuç bir diğerine çok benzemektedir. Günümüzde Durkheim ile Marksist teoriler arasındaki ortak yanları vurgulayan çalışmalar göze çarpmaktadır. Mesela Marksçı, Durkheimci ve Weberci gibi üç temel yaklaşım yabancılaşmanın tabakalaşma sistemlerinde kalıtımsal olmadığını ve eşitsizliğin devamlı olarak mevcut olduğunu varsaymışlardır. Gene çağdaş çatışmacıların çatışma kavramlarına daha fazla önem veriyor gibi görünmelerine rağmen, çağdaş çatışmacı ekol

teorisyenleri de toplumda geçici bir dengeyin mevcudiyetinden söz ederler.

Nirun'a (1976:93) göre, cemiyet tıpkı bir örgü, bir ağ gibidir ki, bu ağın içinde insanlar bir arada yaşarlar. İnsanlar, aynı yerde, aynı zamanda sosyal faaliyetlerini sürdürürken bir bütünlük erzedirler.

Sosyal hayat alanında, irili ufaklı binlerce bütünlüklerden her biri sosyal yapıyı yansıtır. Sonra tekrar hepsi birlikte cemiyet denilen en büyük sosyal yapıyı meydana getirirler.

II - SOSYAL YAPI İNCELEMELERİNDE ANALİZ KONUSU OLABİLECEK HUSUSLAR

Nihat Nirun'a göre (1969), sosyologlar tarafından sosyal hayat alanı, sosyal yapının somut kısmı olarak tanımlanmaktadır (Nirun 1969:28). Sosyal hayat alanı, sosyal hayatın cereyan ettiği alandır. Toplum ve mahiyeti bu alanda somut olarak belirlenmektedir. Başka bir deyimle, toplum fiili olarak sosyal hayat alanı içinde toplumsal mahiyet kazanmaktadır (Nirun 1969:28).

Bütün insanların hayatlarının belirli bir sosyal yönü vardır. sosyal hayatın somut elemanları olan fertler, sosyal hayat alanı içinde yer almaktadır. Bir yerde toplumlaşmadan bahsedildiği zaman, sosyal hayat alanına katılmış bulunan insanlardan ve bu alan içinde görülebilen sosyal ilişkilerden bahs olunmaktadır. Sosyal hayat alanı içindeki kişiler ve bu kişilerin karşılıklı ilişkileri kastedilmektedir.

İnsanın sosyal hayatı, sosyal alanı sa-

STUDY OF METHODOLOGY IN SOCIAL STRUCTURE RESEARCHES ON TOURISM

This article dwells upon the methodology that should be followed in order to measure effects of the tourism on the social structure. In this paper, first of all it is explained that what should be understood from the social structure. Then it is emphasized that this type studies should pay attention the socio-economical evaluation, socio-economical structure, social formation of city and analyses of political structure.

Mehmet Özdemir, Assistant Professor, Hacettepe University Department of Sociology, Beytepe, Ankara, Turkey.

yesinde diğer hayat alanlarındaki tezahürlerinden ayrılabilir. İnsanlararası sosyal ilişkilerin somut yönleri sosyal hayat alanında görülmektedir.

Yaklaşımlar, uzaklaşmalar, gruplaşmalar ve dağılımlar sosyal hayat alanı içerisinde meydana gelmektedir. Sosyal mesafeler ancak hayat alanı içinde gözlem yeteğini kazanabilmektedir. Bu alan içinde sosyal ilişkileri gözlemek, mesafeleri görebilmek ve sosyal kontrolü sağlayabilmek mümkün olmaktadır.

İnsanlararası sosyal ilişkilerin nasıl meydana geldiklerini, nasıl cereyan ettiklerini sosyal hayat alanı içinde gözleyebiliyoruz. Kısaca, sosyal hayat alanı hayatın canlı ve somut bir sahnesidir; diyoruz. (Nirun 1969: 29).

Sosyal hayat alanı içerisinde, sosyal ilişkiler ve şekilleri, çeşitli sosyal ilişkilerden doğan topluluk şekilleri ve bunlara ait sosyal nitelikteki olgular mevcuttur.

"Sosyal Olgu" konusunda ünlü Fransız Sosyologu Emile Durkheim (1858-1917) önemle durmuştur. Durkheim'in "Sosyal Olgu" (Social fact, sosyal vakia)'nın ne olduğunu titizlikle araştırdığını görüyoruz (Tütengil 1964: 40-41).

Durkheim; hukuk ve örflerde yeri olan görevler, dini hayatın doğmaları ve adaleti, yazı, para, ticaret sistemi gibi örnekleri hatırlattıktan sonra şu sonuca varır: "İşte bütün bunlar ferdi suçların dışında mevcut olmaktan ibaret, dikkate değer bir hususiyeti arzeden düşünme, hareket etme ve hissetme tarzlarıdır. Bu hareket, tavır ve düşünme tipleri yalnız ferdin dışında kalmayıp, aynı zamanda öyle bir otorite ve zor kudretine maliktirler ki; kendilerini, fert istese de istemese de kabule mecburdur (Tütengil 1964: 4).

Böylece sosyal olgu; ferdin dışında bulunan ve kendini ferde yükleyecek mahiyette bir tazyik kudretine malik olan, hareket etme, düşünme ve hissetme tarzlarından meydana gelen bir sistem olarak nitelendirilebilir.

Ancak ferdin kişilik özellikleri de dikkate alındığı zaman bu tazyikin niteliğinden ve derecesinden fertten ferde deği-

Turizmin etkileri değerlendirilirken gelir etkisi ve döviz kazandırıcı özellikleri gibi, maddi ve ekonomik sonuçları değil fakat sosyal ve kültürel yansımaları gibi ekonomik olmayan ancak ekonomik faaliyete ve dolayısıyla rasyonel çıkara yüzde yüz etki eden konuların ele alınması da büyük önem arzeder.

şiklik gösterebileceği düşünülebilir. Bu takdirde konunun içerisinde "fert" de bir değişken olarak girmektedir.

Esasen "fert - grup (toplum) - kültür" üçlüsü sosyal yapıyı şekillendirirler (Nirun 1969 : 53).

"Kültür" bir "sosyal yapı" muhtevasıdır. Sosyologlarca kabul edilen görüş açılarından bakılırsa kültür, insanların topluca yaşamalarının bir sonucu olarak, sosyal hayat alanlarıyla birlikte tabii çevre şartlarına uyma olayları olarak tanımlanabilir.

Diğer taraftan kültür; davranışlar, inançlar ve diğer değer hükümleri ile birlikte beliren adetler, örfler ve normlar, müesseseler muhtevası olarak sözü edilebilir (Nirun 1969: 53).

Bütün bu görüşlerin ışığı altında bir "Sosyal Yapı İncelemesi"ne nasıl yaklaşabiliriz?

Bizce basitten karmaşığa doğru şöyle bir yol takip etmek mümkün olabilir:

- 1 - Nüfus özellikleri
- 2 - İşgücünün Faaliyetlere dağılımı
- 3 - Yerleşim yeri sosyal özellikleri
- 4 - Yerleşim yeri sosyal donatımı
- 5 - Siyasal durum
- 6 - Kültürel durum
- 7 - Tabii çevre şartları.

III - SOSYD - EKONOMİK DEĞERLENDİRME (Sosyal Yapı Analizi)

A) DEMOGRAFİK ÖZELLİKLER

1 - Kentsel ve Kırsal Nüfus Dengesi

- i. Kent ve kır nüfusları
- ii. Kır nüfusunun dağılımı
- iii. Kent nüfusunun dağılımı (Mahallelere ve bölgelere göre)
- iv. Kent nüfusunun kalitatif ve kantitatif dağılımı. (Esas eski yerleşim bölgesi,

yeni kurulan bölgeler, sosya-ekonomik yapısı yüksek ve düşük seviyeli bölgeler, gecekondu, v.s.)

v. Aynı bölgedeki nüfus hareketliliği (Kırlardan kente akış).

2 - İç ve Dış Göçler

- i. Kente kendi kırsal yöresinden yapılan göçler (şehirleşme)
- ii. Kente diğer kentlerden ve bölgelerden yapılan göçler
- iii. Kente yapılan iç göçlerin nedenleri (iş bulma, daha iyi yaşama, tahsil, v.s.)
- iv. Kentten dışarıya, diğer kentlere veya bölgelere yapılan göçler
- v. Kentten dışarıya yapılan göçlerin nedenleri
- vi. İç ve dış göçlerdeki yaş ve eğitim seviyesi.

3 - Nüfus Yapısı

- i. Nüfusun cinsiyetlere göre dağılımı
- ii. Nüfusun eğitim seviyesine göre ayrımı
- iii. Cinsiyetlerin eğitim seviyesine göre ayrımı
- iv. Çalışan nüfusun mesleklerle göre ayrımı
- v. Çalışan nüfusun cinsiyetlere göre ayrımı
- vi. Çalışan nüfusun gelir seviyesine göre ayrımı
- vii. Nüfustaki artış ve eksilişin yıllara göre durumu
- viii. Ortalama aile kurma yaşının erkeklerle göre durumu
- ix. Ortalama aile kurma yaşının kadınlara göre durumu
- x. Aile büyüklüğü: Ailelerin ortalama çocuk sayısı
- xi. Doğum ve ölüm oranları (Ortalama ölüm yaşı, ölüm yaşındaki değişikliklerin tesbiti).

4 - Yaş Grupları

i. Yaş grupları piramidi:

0 - 6 Yaş	Çocukluk Yaşı	Genç nüfus
7 - 13 Yaş	"	"
13 - 25 Yaş	Öğrenim ve beceri	"
25 - 30 Yaş	Kazanma yaşı	"
30 - 60 Yaş	Olgunluk dönemi	Orta Yaşlılık
60 ve sonrası	Yaşlılık	Yaşlı Nüfus

- Oyun çağı çocukluk dönemi,
- Anaokulu ve ilkokul çocukluk dönemi,
- Ortaokul ve lise ergenlik dönemi,
- Sanayi ve tarım işçisi üreticilik, beceri kazanma
- Orta yaş: üretkenlik ve aile geçindirme dönemi.
- Yaşlılık ve emeklilik dönemi.

ii. Yaş gruplarının ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ihtiyaçlar:

- Çocuk bahçeleri
- Kreş ve anaokulları
- İlkokul
- Ortaokul
- Kütüphane
- Spor salonları ve boş alanlar
- Parklar
- Mesken bölgeleri
- Fabrikalar (sanayi bölgeleri)
- Ticaret ve iş merkezleri (slam)
- Alışveriş merkezleri, hal ve pazar yerleri
- Güçsüzler yurdu
- Cami, ibadet yerleri; Kuran Kursu, v.b..

5 - Bölgedeki Lokal Farklılar

- i. Kentin gelişen ve gerileyen yöreleri
- ii. Gelişen ve gerileyen yörelerdeki sosyal ihtiyaçların durumu
- Bakkal
- Kasap
- Süpermarket
- Kahvehane
- Gazino
- Pastahane

Turizmin; bireysel davranışlar, aile ilişkileri, grup temasları, toplu yaşam tarzları, ahlaki tutumlar, diğer sistemleri, statü rol ve normlar, yaratıcı güçler, yatay ve dikey hareketlilik halleri, örf ve adetler, geleneksel ritüeller, toplum örgütlenmesindeki değişiklikler... gibi tesirleri, sosyal ve kültürel etkileri yoluyla olmaktadır.

- Meyhane
- Karakol
- Hastahane
- PTT
- Yol, su, kanalizasyon v.s.

B) ŞEHİR SOSYAL YAPISI (Şehrin Toplumsal Ekolojisi)

1 - Kentin tarihsel gelişimi.

Şehrin tarihçesi, tarih içerisindeki konumu, özellik ve işlevleri.

2 - Kentin tarihsel birikimi göz önüne alınarak bölgelere ayrılması (Esas yerleşim bölgeleri, tarıma ve diğer sektörlerle ayrılan bölgeler, zamanla gelişen bölgeler.)

3 - Kentte tarihi değeri olan yapılar, bölgeler.

4 - Kentin turistik önemi.

(Ören yerleri, regreasyon alanları, hamamlar, plajlar, kaplıcalar, kaleler, surlar, v.b.)

6 - Kentin kapalı veya açık toplum özellikleri.

(Çeşitli nedenlerle kent dışına çıkanlar, gelenler.)

7 - Kentteki bireysel ve toplumsal ilişkiler sonucu oluşan gruplaşmalar ve tabakalaşmalar.

- Oyun, eğlence, spor grupları
- Siyasi gruplar
- Sosyal gruplar
- Dini ve ideolojik gruplar
- Sosyal tabakalar
- Sosyal sınıflar

8 - Kentteki Sosyal Hareketlilik

- Dikey hareketlilik: Tabaka ve sınıf değiştirme
- Yatay hareketlilik: Zümre, grup, semtini değiştirme

9 - Meslek Gruplarının Kentte Mahallelere Göre Dağılımı.

(Sosyal sınıf ve tabakaların fiziksel mekana yansımaları.)

10 - Kentin Alle Yapısı.

(Geleneksel, çekirdek...)

11 - Gecekondu

(Zamanla gelişen bölgeler)

12 - Sosyal Problemler.

(Suçluluk oranları ve cinsleri)

- Adam öldürme
- Hırsızlık
- Gasp
- Irza geçme
- Kız kaçırma, v.b...

13 - Kullanılan Medeni Araçlar

(otomobil, T.V., radyo, teyp, çamaşır makinası, buzdolabı, kurutma makinası, bulaşık makinası, v.b....)

C) SOSYD-EKONOMİK YAPI (İşgücünün faaliyetlere dağılımı)

1 - İşgücünün sektörlerle göre dağılımı

- a) Tarım
- b) Ticaret
- c) Sanayi
- d) Hizmetler, v.s...

2 - Her sektörün kendi alt dallarına göre dağılımı.

Ömek:

Tarım: Meyvacılık, sebzeçilik, hububat, seracılık, v.s...

Ticaret: Manifaturacılar, bakkalar, matbaacılar, kabzımallar, celepler, toptan ve perakende satıcılar, v.s...

Sanayi: Tekstil, imalat, demur döküm, v.s...

Hizmetler: Turizm, v.s....

3 - Her sektörün kalitatif ve kantitatif çalışan işgücüne göre dağılımı

4 - Her sektörün gelir seviyesine göre dağılımı.

5 - İşsizlik ve yeni iş sahaları spekülasyonları.

6 - Bankalar

● Sayısal dağılımları.

● Mevduat durumları ve mudi sayıları

7 - Ticaret ve sanayi odaları, borsalar, esnaf kefalet kooperatifleri, v.s....

● Üye sayıları, iş kollarına göre dağılımları.

D) KENT SOSYAL DONATIMI

1 - Eğitim Tesisleri

a) Kreş ve anaokulları

b) İlkokullar

c) Ortaokullar

d) Liseler

e) Meslek sanat okulları (Kız, Erkek)

f) İmam Hatip Liseleri

g) Yetiştirme yurtları

ı) Kuran kursları

i) Yüksek okullar, v.s....

2 - Kütüphaneler

3 - Sinema ve tiyatrolar

4 - Aktif dinsel kurumlar

Cami. Kilise. Sinagog,...

5 - Sağlık tesisleri

Hastahaneler, dispanserler, ana-çocuk sağlık merkezleri.

6 - Ekonomik Örgütler

a) Ticaret odası

b) Zanaat odası

c) Borsalar

d) Esnaf ve kefalet kooperatifler...

e) Çiftçi birlikler

f) Mesleki dernek ve kooperatifler...

7 - Spor tesisler

8 - Lokal ve kahvehaneler

9 - Siyasal partiler

10- Dernek ve kulüpler

11 - Gazino ve lokantalar

12 - Turistik tesisler

Otel, motel, tatil köyü, pansiyon, mo-kamp, sahil tesisleri (Plaj), doğal zenginlik

Turizm faaliyetleri sosyal yapı içerisinde tüm sosyal hayat alanında yayılmaktadır. Çok basit olarak ifade ettiğimiz takdirde turizmin sosyal, kültürel, siyasi, ferdî ve zümrevî, çevresel yönleri de vardır. Turizm toplumu ve sosyal yapıyı etkileyen bir harekettir.

ve piknik alanları (Regreasyon alanları, v.s...)

Niteliksel ve niceliksel incelemesi.

13 - Adli kurumlar

Mahkemeler, cezaevleri...

14 - İdari kuruluşlar

(Hükümet Organları)

15 - Belediye

(Yerel İdari Kuruluşlar)

E) SİYASAL YAPI ANALİZİ

1 - Siyasal partiler

2 - Siyasal parti teşkilatları

3 - Son iki seçimde siyasi partilerin (genel ve mahalli) almış oldukları oy oranları

4 - Son iki seçimde çıkan milletvekili, belediye reisi, belediye meclis üyesi, encümen üyesi, muhtar.

5 - Siyasal partilerin etkili olmuş oldukları bölgeler.

6 - Siyasal partilerin etkinlikleri olan veya sampatizan bulunan dernek ve kuruluşlar.

IV. SONUÇ:

TURİZMLE İLGİLİ SOSYOLOJİK ARAŞTIRMALARA AĞIRLIK VERİLMELİDİR

Turizm özellikle ülkemizde, genellikle ekonomik yönüyle ele alınmış bir sosyal olgudur. Turizm faaliyetleri diğer gelişmiş (endüstrileşmiş) ülkelerde de önceleri ağırlıklı olarak iktisadi yönüyle ele alınırken; onbir ülkeden gelen sosyal bilimci grubun oluşturduğu Sosyal Bilim Konseyi'nin (Merkezi Viyana'da), çabasıyla (1986) giderek artan yoğunlukta sosyal boyutuyla irdelenmeye başlamıştır.

Turizm yalnızca ekonomik bir faaliyet değildir. Sosyal bir olgu olan turizm faaliyetini, sosyal yapıdaki tek bir boyuta, yani

ekonomiye indirmediğimiz takdirde, hem özelde hem genelde, hem nicelik olarak, hem nitelik olarak işin içinden çıkamayacağıımız derecedeyanlışlıklaryaparız.

Turizm faaliyetleri sosyal yapı içerisinde tüm sosyal hayat alanında yayılmaktadır. Çok basit olarak ifade ettiğimiz takdirde turizmin sosyal, kültürel, siyasi, ferdî ve zümrevî, çevresel yönleri de vardır. Turizm toplumu ve sosyal yapıyı etkileyen bir harekettir. Bu nedenle turizmin etkileri değerlendirilirken gelir etkisi ve döviz kazandırıcı özellikleri gibi, maddi ve ekonomik sonuçları değil fakat sosyal ve kültürel yansımaları gibi ekonomik olmayan ancak ekonomik faaliyete ve dolayısıyla rasyonel çıkara yüzde yüz etki eden konuların ele alınması da büyük önem arzeder.

Turizm in bireysel davranışları, aile ilişkileri, grup temasları, toplu yaşam tarzları, ahlaki tutumları, değer sistemleri, statü rol ve normlar, yaratıcı güçler, yatay ve dikey hareketlilik halleri, örf ve adetler, geleneksel ritüeller, toplum örgütlenmesindeki değişiklikler... gibi tesirleri, sosyal ve kültürel etkileri yoluyla olmaktadır.

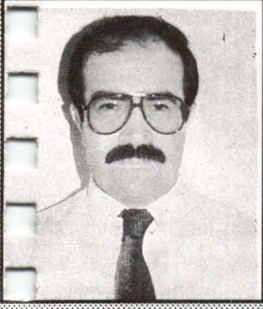
Diğer bir deyişle bunlar doğrudan veya dolaylı temasın "misafirler" ve "evsahipleri" arasındaki her türlü beşeri ilişkilerin fonksiyonel sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Bunu incelemek, araştırmak ve sonuçlarını ortaya koymak ise, sosyolojinin görevidir.

DİPNOTLAR

NIRUN, Nihat, **Sistemantik Sosyolojik Yönünden Sosyal Dinamik Analizi**, A.Ü. DTCF Yayınları, Ankara, 1962.

NIRUN, Nihat, **Sosyoloji**, 2. Kitap, Yüksek Öğretim Kurumu Yayınları, Ankara, 1977.

TÜTENGLİ, Cavit Orhan, **Sosyal Bilimlerde Araştırma ve Metod**, İ.Ü. İ.F. Yayını, İstanbul, 1964.

Turizmci ve dış politika...

Turizm sektörünün yapısında gözlenen hassasiyet, Türkiye gibi jeopolitik konumu önemli olan ülkeler için dikkatten uzak tutulmamalıdır. Sektörün sağlıklı bir kanalda işlemesi için de içte ve dışta "istikrar" unsurunun ağırlıklı olarak göze çarpması gerekmektedir.

Bu noktada sektör yanlılarına düşen görevler vardır. Son olaylar bunu açıkça göstermiş bulunmaktadır. Ülkenin içinde ve komşularıyla olan ilişkilerinde gözlenen olayların turizm sektörünü olumsuz yönde etkilemesi noktasında sektör yanlılarının "ne yapalım kader böyle imiş" fatalist yaklaşımına bürümleri ne ölçüde doğru olur acaba? Ayrıca, olayların akışında olumlu ya da olumsuz katkıları olmuş siyasi bir heyetin üyesi durumundaki kişilerin bağımsız özgür bir sektörü kendi memurları gibi yönlendirmeleri hoşgörüyü karşılanmamalıdır.

Bu tablonun göze çarpması sektörün yeni oluşuna, bir geleneğin bulunmayışına ve deneyiminin azlığına yöneltilebilir.

Ancak bundan sonrası için çıkarılması gereken dersler vardır. Üstelik bu dersleri salt genel yönetim için değil, yerel yönetimler için de düşünmek durumundayız: Turizmci politikanın dışında kalmamalıdır.

Bu tek cümlelik sonucu biraz açmak gerekir: Çevre sorunları, betonlaşma, yeşilin yok olması, tuvalet, arıtma, yol, park, temizlik sorunlarının turizmle olan sıcak ve önemli ilişkisi yerel yönetimlerin önemini ortaya koydukça; turizmci için yerel yönetim seçimleri anlam kazanmalı ve ilgi alanı içinde değer bulmalıdır.

Aynı şekilde genel seçimler de turizmci için büyük önem taşımaktadır. Turizmci "politika bizim işimiz değil" diyemez, dememelidir. Çünkü ülke kötü yönetildiğinde bundan zarar göreceklelerin başında turizmci gelir. Bunun en seçkin örneği temmuz ayı başında yaşanan Sivas olaylarıdır. Dinsel karakterli bir gösteri kundaklama biçimine dönüşmüş ve 36 kişi yaşamını yitirmiştir. Bu gösterinin ardından Bursa'da bir pavyon, Kayseri'de de bir birahane kundaklanmıştır. Hükümetin bu olaylar karşısında ciddi önlemler alması gerekir. Bu olaylar önlenemezse Mısır örneği bir görünüm ortaya çıkabilir. Anımsanmalıdır ki Mısır, dinsel karakterli olaylar yüzünden bomboş bir turizm yılı geçirmektedir.

Burada turizmciyi ilgilendiren konu ülkenin iyi yönetilmesi olmalıdır. Turizmcinin bu noktada (politikadan bana ne, ben kendi işime bakarım) diyerek soyutlaması doğru olmaz. Çünkü yanlış politikaların olumsuz faturasından büyük pay alacağı noktası unutulmamalıdır.

Eğer ekonomik politikalar hatalı ise, bu politikaların yarattığı sosyal çalkantılar yoğunsa ve dış politika başarılı değilse, yönetimde arıza olduğu sonucuna ulaşılır. Bu arızaların oluşmaması iyi bir yönetimi işbaşına getirmeye bağlıdır. Turizmci de diğer sektör yanlıları gibi bunda pay ve sorumluluk sahibidir. Politikadan uzaklaşmamalı ve uzun vadeli çıkarları için iyi-doğru ve güzel olanı bulma çabasına katkısını sergilemelidir.

Son olaylar birçok kişi ve kuruluşun rüzgarlarıyla yelken alan bir sektör kompozisyonunu oluşturup sergilemiştir. Bu ne ölçüde doğrudur, tartışılmalıdır.

Turizmciğin büyük çoğunluğu kendi kabukları içinde işlevsel olmaya özen göstermişlerdir. Bu, belki işin normal boyutu içinde doğal olabilir. Ancak Türkiye örneği ülkelerde istikrar konseptinin tam yerine oturmasını sağlayıncaya kadar kabukların dışına çıkılmalı ve bu oluşuma katkı sağlamaya özen gösterilmelidir.

Turizmcinin politikaya atılması veya politikanın içinde yansımalarından "murat" budur.

Turizm ve dokümantasyon..

Turizm alanında çalışmalarda bulunan eğitim - öğretim kurumlarının çoğunluğun doğru dürüst dokümantasyon merkezleri bulunmamaktadır. TUGEV Dokümantasyon Merkezi, bu alanda var olan açığın doldurulması amacıyla kurulmuştur.

İSMAİL BAKAR*

GÜNÜMÜZ dünyasında hemen her alanda ihtisaslaşmaya gidilmekte ve bilgiye olan talep artmaktadır. Bilgi ve yayın açısından büyük gelişmeler olmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, gerek sosyal gerekse ekonomik alanda, doğru ve çabuk bilgiye ulaşmak amacıyla çeşitli belge-bilgi (Dokümantasyon-Enformasyon) merkezleri kurulmuştur.

"Bacasız endüstri" olarak adlandırılan turizm alanında Türkiye son yıllarda hızlı bir gelişim göstermiş, turizm, Türkiye ekonomisinde en gözde sektörlerden birisi haline gelmiştir. Elbette ki tüm bunlar olurken bu gelişmenin kültürel ve toplumsal etkileri önemli boyutlara ulaşmış, 1992 yılında ülkemize gelen 7.076.096 yabancı turist toplam 3.639 milyon dolar harcama yapmıştır.

1992 yılında dış turizm, ihracat gelirlerinin % 24,7'sini, ithalat giderlerinin % 3,4'ünü, brüt ulusal gelirin % 0,24'ünü oluşturmuştur.

Türkiye'de turizm alanında çalışan insan gücüne bilgi ve beceri kazandırabilecek eğitim-öğretim kurumlarının sayısı, 102'dir. Bunlar her düzeydeki eğitim-öğretim kurumlarıdır. Bu sayının 4'ünü doktora, 7'sini yüksek lisans, 12'sini lisans, 44'ünü önlisans olmak üzere üniversitelere bağlı eğitim

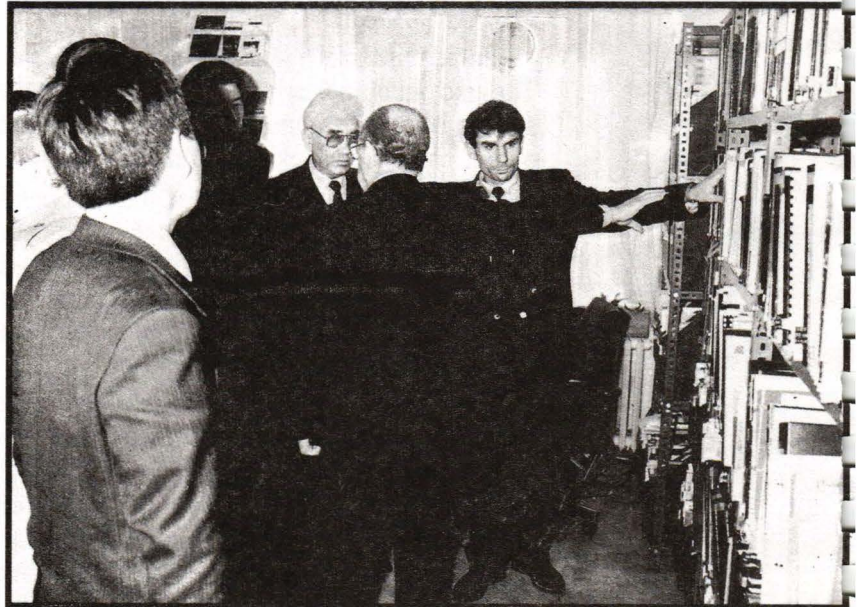
programları oluşturuk; ortaöğretimde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 24 adet 3 ve 4 yıllık lise, 6 adet özel Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi, Turizm Bakanlığı'na bağlı 9 adet TUREM ile TUGEV'e bağlı OTEM diğer turizm eğitim merkezleri bulunmaktadır.

Bu sayısı, Türkiye için, ilk bakışta tatmin edici olduğu aklı gelebilir. Fakat, TUGEV tarafından yaptırılan ve Gülsün Arsoy'ca hazırlanan "Türkiye'de Turizm Eğitim Kurumları" adlı çalışmada şu gerçekler ortaya çıkmaktadır: Önlisans ve lisans düzeyinde mesleki turizm eğitimi veren yükseköğretim kurumlarının uyguladıkları eğitim programları, hızlı bir değişim süreci içerisinde yer alan turizm sektörünün beklentilerine karşılık verememektedir. Söz konusu yükseköğretilerin, iste-

nilen düzeyde mesleki turizm eğitimi verememelerinin çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Bu yüksek öğrenim kurumlarının geçerliliğini koruyan en önemli sorunlarının başında hangi amaçla eğitim-öğretime başladıklarının bilinmemesidir. Bunu, kurumların kendilerine ait bina ve uygulama alanı bulunmaması, yetişmiş uzman öğretim elemanı olmayışı, öğrenci kontenjanlarının fazla oluşu ve bu bölümlere ait düzenli bir kütüphane ve araç gereç bulunmaması izlemektedir.

Gerek öğretim elemanının uzmanlık alanı ile ilgili yayınları takibi ve bu bilgileri etüdedip öğrencilere aktarması, gerekse öğrencilerin yeni çıkan yayınları izlemeleri ve mevcut eğitim programı dışına çıkıp kendini yetiştirmesi, sene sonu bitirme tezini veya master-doktora tezini hazırlaması için gerekli donanımına sahip belge ve bilgi merkezlerine ihtiyaç bulunmaktadır.

Türkiye'de turizm alanında gerekli donanımına sahip bilgi - belge merkezleri sayısı son derece yetersizdir. Yeni bir turizm programı

Kazakistan Turizm Heyeti TUGEV Dokümantasyon Merkezi'nde..

*İsmail Bakar, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Kütüphanecilik Bölümü mezunu, TUGEV Dokümantasyon Uzmanı.

açılırken nedense bu tip merkezler göz önüne alınmamakta, bilgi ve belgeye hiç önem verilmemektedir.

Turizmin değişen özelliği, sürekli incelenmesini, araştırılmasını ve yeniliklerin yakından izlenmesini gerektirmektedir. Bundan dolayı turizm, tüm kuruluşları her alanda zorunlu gelişmeye davet etmektedir. TUGEV'de bu gereksinmeyi karşılayabilmek amacıyla ileriye dönük tahmin ve planlamaların yapılabilmesi için sistemli, sürekli ve bilimsel yaklaşarak araştırmalar yapmakta, seminerler düzenlemekte ve çeşitli raporlar yayınlamaktadır.

Bu amaçlardan birini oluşturan doküman izleme çalışmaları, 1985 yılında kurulan TUGEV Dokümantasyon Merkezi aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. TUGEV Dokümantasyon Merkezi aracılığı ile turizm alanında profesyonel ya da bilimsel olarak çalışan kuruluşlara, bu konuda değişik düzeylerde öğrenim görenlere yeni bilgiler aktarılmaktadır.

TUGEV Dokümantasyon Merkezi'nde, turizm alanında ihtisaslaşmış bir merkez olarak bünyesinde 2375 adet yayın ve 85 adet yerli ve yabancı süreli yayın ile birlikte 23 adet yabancı dil kaseti, 48 adet video kaset, 150 kare diapositif bulunmaktadır. Dokümantasyon merkezindeki yayınların büyük bir bölümünü, turizm eğitimi, kat hizmetleri, önbüro, servis ve bar, mutfak, turizm pazarlaması, turizm mimarisi, turizm ekonomisi, tanıtma, turizm yatırımları ile ülkelere göre turizm konu başlıklarındaki yayınlar oluşturmaktadır.

Merkezdeki tüm yayınlar özel onlu bir sınıflandırma şemasına göre düzenlenmiş durumdadır. Süreli yayınlar açısından gerek yerli gerekse yabancı dergilerden oluşan çok zengin bir koleksiyon bulunmaktadır. Dergilerden bazıları şunlardır: Annals of Tourism Research, The Cornell H.R.A. Quarterly, Frequent Flyer, Journal of Travel Research, Revue de Tourisme, Journal of Sustainable Tourism, Tourism Management, Travel Age West, Anatolia, Türsab Dergi, Turizm Dünyası, Amfora, Atlas, Tomorrow, Globe, Turkuvaz, Lokanta Otel Pastane, Skylife, TYD, Verimlilik...

Dokümantasyon merkezine gelen tüm süreli yayınlardaki makaleler 33 ana konu başlığına göre taranıp bilgisayara girilmektedir.

İki ay aralıklarla çıkan "Dokümantasyon Merkezi Yayın Duyuru ve Makale Tarama Listesi", turizm sektöründeki gelişmeleri içermekte, tüm üye, kişi ve kurumlara ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. Dileyenler adres bildirerek bu çalışmayı ücretsiz olarak temin edebilirler.

Yine üç ay süre ile çıkan "Turizmde Seçme Makaleler" adını taşıyan ve turizmle ilgili yabancı dergilerde yer alan makalelerin çevirilerine yer veren bu yayın, tüm eğitim kurumlarının kütüphanelerine ücretsiz olarak dağıtılmaktadır. "Turizmde Seçme Makaleler" adlı yayın 18. sayısına ulaşmış bulunmaktadır.

Dokümantasyon merkezinde üyelik sistemi uygulanmaktadır. Üyelerimiz ödünç kitap alabilme imkânına sahiptirler. Üyelik için öğrenci ve öğretim elemanlarından 75.000 TL., sektör mensubu diğer şahıs ve kurumlardan ise 150.000 TL. yıllık aidat ile 2 adet vesikalık fotoğraf gerekmektedir. Üyelerimiz bir hafta süre ile en fazla iki kitabı ödünç alabilmekte ve gerektiğinde rezerve edebilmektedirler.

TUGEV Dokümantasyon Merkezi, şu an ülkemizde önemli bir yayını açığını kapatma gayretini içerisinde bulunmaktadır. Vakıf statüsünde olduğundan yeni çıkan tüm yerli ve yabancı yayınların takibi mümkün değildir. Bu açıdan belli eksiklikler olabilmektedir. Ancak Turizm Bakanlığı bünyesindeki kütüphane ile Boğaziçi Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu bünyesinde yeni kurulan Turizm Bilgi Bankası ve Veri Dağıtım Merkezi ile girişilebilecek işbirliği ve bilgisayar ağı ile yapılacak koordinasyon sonucu, bu eksiklikler giderilecektir.

Dileyenler, Turizm Geliştirme ve Eğitim Vakfı, Meşrutiyet cad. No: 57, Kat: 4 80850 Beyoğlu-İSTANBUL adresi ile (0212) 293 39 50 ve 51 no'lu telefonlardan çalışmalar hakkında bilgi alabilirler. □

anatolia

DOKÜMANTASYON & VERİ TARAMA MERKEZİ

Türkiye ve Dünya'daki Bilgileri Masanızda Getiriyor

SUNDUĞUMUZ HİZMETLER

- Turizm alanında baskısı tükenmiş yerli ve yabancı dokümanların fotokopisi temini ile ihtiyaç duyulan konularda enformasyon hizmeti verilir.
- Turizm alanında istenen konularda yerli ve yabancı kaynaklar için tarama yapılır ve tarama sonucunda elde edilen dokümanların fotokopileri sağlanır.
- Tarama ücreti ilk 25 kaynak için 300.000 TL. daha sonraki her 10 adet kaynakçanın ücreti de 200.000 TL'dir. Bu tutarlara ilgili dokümanların fotokopi ücretleri dahil değildir.
- Turizm ile ilgili alanlardaki araştırmalara bilgi ve danışmanlık hizmeti verilir (Bu tür hizmetlerin ücreti karşılıklı görüşme ile saptanır) İstatistiksel veriler ile ilgili olarak yapılan bilgi taleplerinde, sayfa başına 8000 TL. alınır.
- Fotokopi ücreti her bir sayfa için 2500 TL olup, fotokopi isteğinde bulunulan makale, araştırma, rapor v.b. dokümanların sayfa sayısı 100'den az olması durumunda, fotokopi ücreti olarak 250.000 TL alınır.
- Gerçekleştirdiğimiz hizmetlerimizle ilgili fotokopi ve diğer dokümanlar posta ile ödemeli gönderilir. Postalamaya giderleri alıcıya aittir.

Yazışma Adresi:
ANATOLIA DERGİSİ P.K. 589 06425
Kızılay, ANKARA
TEL: 479 10 84

Hoşrig şifalı suyunun özellikleri ve jeohidrokimyasal incelenmesi

Hoşrig şifalı su kaynağının suları, 1 kg suda 1 g'dan az 697,77 mg/l) çözünmüş katı madde bulunduğundan maden suyu olarak tanımlanamaz. Kaynağın su sıcaklığı 20 °C'nin altında olduğundan da ancak "soğuk su" olarak tanımlanabilir

Y.DOÇ.DR. HÜSEYİN ÇELEBİ

1. GİRİŞ

Anadolu, bitki örtüsü, hayvan toplulukları yanında sıcak ve şifalı su kaynakları bakımından da zengin bir bölgedir. Doğal çevre bilincinin gelişmesi doğal tedavi yöntemlerini de ön plana çıkartmakta ve bilim çevrelerini araştırmaya itmektedir. Bu kapsamda eskiden beri yaraların tedavisinde su ve çamuru kullanılan Hoşrig şifalı su kaynağının incelenerek tanıtılması uygun olacaktır. Amaç, bundan sonra yapılacak araştırmalara temel teşkil edecek veriler elde etmek, inceleme ve değerlendirilmesine dikkat çekmektir.

Köylüler tarafından havuz haline getirilen bu

kaynaktan çevre halkı sadece su olarak vücudunun yaralı yerlerini yıkamak ve çamurunu sürmek suretiyle yararlanmaktadır. Çünkü deneyimler bu su ve çamurun özellikle bebek ve çocukların yüz ve başlarında, çok ender olarak da kol ve bacaklarında çıkan açık, sulanan ve kabuk bağlayan yaraları iyileştirdiğini göstermiştir. Bu nedenle iyileşen yaralar, yönrede "Hoşrig Yarası" olarak nitelendirilir. Kaynağın su ve çamurunun her yaraya iyi gelmediği, hatta bazılarını azdırdığı da görülmüştür. Bu deneyim, suyun her mikroba karşı öldürücü etkisinin olmadığını kanıtlamaktadır.

Suyun iyileştirici etkisinin nereden kaynaklandığı bilinmemektedir. Bu konuda herhangi bir ayrıntılı çalışmaya da rastlanmamaktadır. Ancak halk arasında şifa bulma belli koşulların hasta tarafından yerine getirilmesine ve şüphesiz bir inanca bağlanmaktadır. Bu uygulamaların nereden geldiği ve nasıl bugünkü şeklini aldığı konularında bilgiler

yoktur. Halen de uygulanmakta olan, folklor ve gelenek açısından önem taşıyan bu koşulların ve bunlarla ilgili uygulamaların burada kısaca anlatılması yararlı olacaktır.

Eksiksiz uygulanan koşulların birincisi su ve çamurun sadece pazar günleri alınmasıdır. Pazar günü koşulu islam öncesi inançlara, örneğin Hristiyanlığa ait olabilir. Zira pazar günü islam'da bir işe başlama günü değildir. İkinci önemli koşul da su ve çamuru almaya mutlaka bir erkek ve bir kadının gitmesidir. Bu, hastalıkların da cinsiyetlere ayrılmasına ve erkek dişi ile temsil edilmelerine bağlanmaktadır. Hem kaynağa giderken, hem de kaynaktan gelirken dönüp arkaya bakılmı. Yolda mümkünse kimsenin görmemesi istenir, görüp de soranlara nereye gidileceği saklı tutulur.

En ilginç koşul, alınan su ve çamur yerine kaynağa bir çiy tavuk yumurtasının bırakılmasıdır. Bunun ne anlama geldiği ve hangi inançtan kaynaklandığı bilinmemektedir. Büyük olasılıkla bırakılan yumurta adağı temsil eder. Geniş çevrede buna benzer uygulamalar çoktur. Örneğin paslı demir çivi ve para bırakılması gibi.

Alınan su ile yara yeri yıkanır ve çamuru sürülerek sarılır. Bir hafta içinde iyileştiği takdirde yaranın "Hoşrig" olduğu anlaşılır. Bu süre içinde yara iyileşmediği takdirde yaranın "Hoşrig olmadığı" ortaya çıkar ve başka tedavi yöntemlerine başvurulur.

GEOHYDROCHEMICAL PROPERTIES OF THE MEDICINAL SPRING WATER FROM HOŞRIG/BİNGÖL

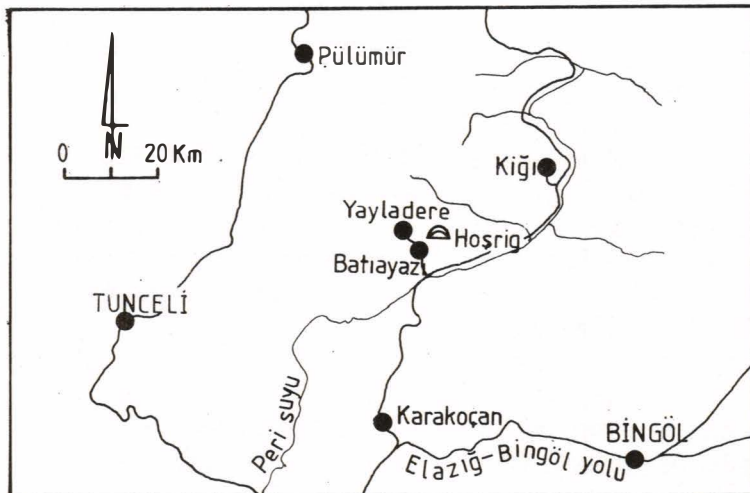
In present article is the Hoşrig medicinal spring water presented, their physical and chemical properties are investigated, compared with the some medicinal spring waters and proposed with regard to their possible beneficitation.

The results of measurements and chemical analysis show, that the investigated medicinal spring water is rich at the Ca^{2+} , Na^+ , Mg^{2+} , Fe^{2+} cations and SO_4^{2-} and Cl^- anions. As minor element is only Mn^{2+} detected.

The comparison show that the total mineral content and minor element concentration of the Hoşrig medicinal spring water is low. Its ionic of Ca/Na , Mg/Na , Cl/Na and Ca/Cl are higher than of sea water. However, the Cl/HCO_3 and Mg/Ca ratios are lower than those.

Hüseyin Çelebi, Asistant Professor, Fırat University, Faculty of Engineering, Elazığ, Turkey.

* Yrd.Doç.Dr. Hüseyin Çeyebi, Fırat Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümünde öğretim üyesidir.

ŞEKİL :1- Yer Buldurum Haritası

Fiziksel Özellikler	Değerler
Isı [°C]	11
pH	6,88
İletkenlik [$\mu\text{mho/cm}$]	1.291
Toplam Sertlik [°D]	31,1
Debi [l/s]	0,2
Çözünmüş toplam katı madde [mg/l]	697,77
Koku	çürük kokusu
Renk	renksiz/berrak
Tat	acımsı/buruk

Tablo 1. Hoşriğ şifalı suyunun fiziksel özellikleri

1.1. Coğrafi Durum

Araştırma konusu Hoşriğ şifalı su kaynağı Bingöl'ün Yayladere (Holhol) İlçesi'ne yaklaşık 5 km güneydoğusundaki Batıyaz (Murun) Köyü'nün yaklaşık 800 m kuzeyinde bulunmaktadır (Şekil 1). Elazığ'ın Karakoçan İlçesi'nden yaklaşık 75 km kuzeydeki Yayladere'ye önemli bir kısmı stabilize olan yolla ulaşılmaktadır.

1.2. Jeolojik Durum

Volkanik, çökel ve başkalaşım ürünü kayaların yaygın bulunduğu Türkiye, çeşitli özellikteki su kaynakları bakımından zengin bir ülkedir. Ancak şimdiye kadar araştırılan ve tanımlanan kaynakların sayısı 1.300 civarındadır (Erguvanlı, Erdoğan 1987: 339). Esikiden beri çeşitli amaçlarla, özellikle ağrı ve sızuların dindirilmesinde, yaraların iyileştirilmesinde ve çeşitli hastalıkların tedavisinde yararlanılan şifalı su kaynaklarının önemli bir kısmı Doğu Anadolu'da bulunmaktadır. İncelenen Hoşriğ şifalı su kaynağının yer aldığı jeolojik kuşak da Anadolu'nun Doğu Toros Tektonik Birliğine bağlı bulunmaktadır. Ana kayalar oluşturan yaygın üst kretase kireçtaşları, yer yer büyük yayılım gösteren genç bazalt-andezitik volkanitler tarafından kesilirler (Afşar 1965: 31-42). Söz konusu şifalı su kaynağı porfirik kayaç serisinin kırık ve çatlaklarından çıkmaktadır. Kaynağın çıktığı ve bir fay hattını oluşturan Hersek Deresi bu sulara iletim yolu açmaktadır. Ayrıntılı jeolojik çalışmaların yapılmadığı yörenin jeolojisinin ayrıntıları bu araştırmanın kapsamını aşacaktır. (Daha geniş bilgi için bakz: Höttinger B. 1984).

1.3. Su Örnekleri ve Araştırma Yöntemleri

Su örnekleri, kaynak sularının en az, dolayısı ile iyonların en derişik olduğu Eylül ayı başında alınmıştır. Suların ısı, pH değerleri ve iletkenlikleri "kaynak başında ölçülmüştür. Isı, 1-100 °C aralıklarını gösteren bir "Laboratuvar termometresi", pH değeri "Schott-Geräte, CG 818" pH metresi ve iletkenlik de "Hoch Chem. Comp. portable water analysis" aygıtı ile ölçülmüştür. Kaynakların debile-

İncelenen Hoşriğ şifalı suyu gerek fiziksel ve gerekse kimyasal özellikleri bakımından normal sulardan önemli farklılıklar göstermektedir. Örneğin oldukça sert olan Hoşriğ suyu bolca demir ve mangan içermektedir

ri 20 l işaretli bir kapla kronometre tutularak ölçülmüştür. Ancak donatım eksikliği ve ulaşım zorlukları nedeniyle özgül ağırlık, O₂, CO₂ içerikleri ve radyoaktivite gibi duyarlılık gerektiren ölçümler yapılmamıştır.

Yapılan bu ilk çalışmaların hemen ardından kaynaklardan alınan 2 l'lik ikşer su örneğinden birine anyonların çökmesini önlemek amacıyla, pH değeri 2 civarına gelinceye kadar nitrik asit katılmıştır. Plastik şişelerde tutulan asitlendirilmiş örneklerde 24 saat içinde katyonlar, asitlendirilmiş örneklerde de 1 hafta içinde anyonlar analiz edilmişlerdir.

Katyon analizleri "Perkim-Elmer 370" atomik absorpsiyon aygıtı ile Fırat Üniversitesi Kimya Mühendisliği Bölümü'nde yapılmıştır. Anyonlar ise, Elazığ Devlet Su İşleri laboratuvarlarında "spektrofotometrik" olarak saptanmıştır. Deneyimlere göre bu yöntemlerle yapılan analizlerdeki göreceli hata oranı \pm 5 civarında olmaktadır.

2. SONUÇLARIN İRDELENMESİ

2.1 Fiziksel Özellikler

İncelenen Hoşriğ şifalı suyu gerek fiziksel ve gerekse kimyasal özellikleri bakımından normal sulardan önemli farklılıklar göstermektedir. Örneğin oldukça sert olan Hoşriğ suyu bolca demir ve mangan içermektedir (Çizelge 1 ve 2).

Suyun iletkenliği 1.291 $\mu\text{mho/cm}$ değeriyle düşüktür. Bu iletkenlik büyük ölçüde sıcaklığın düşüklüğü (11 °C) ile açıklanabilir. Zira iletkenlik, sı-

caklıkla artan iyon aktivitesine bağlı olarak yükselebilir. Yeraltı tatlı sularının ancak 2000 $\mu\text{mho/cm}$ 'ye ulaşan iletkenliklerine göre (Höttinger 1984) incelenen Hoşriğ şifalı suyu iyi iletken sayılmaz. Ölçülen iletkenlik değerlerinin doğruluğu iyonların eşdeğer iletkenlikleriyle kontrol edilmiştir.

Bol miktarda Ca ve Mg içeren Hoşriğ şifalı suyu 31,1 °D (= Alman sertliği) ile oldukça sert bir sudur. Bu sertlik, hazne kateçalarının bol kireçtaşı içerdiklerine işaret etmektedir. Hoşriğ kaynağının suyu aşırı sertliği, kendine has H₂S çürük kokusu ve acısu/buruk tadından dolayı içilmemektedir. Su, hafif asit olumludur.

En önemli kaynağın başında ölçülen debi 0,2 l/s. olarak bulunmuştur. Ancak kaynağın suyu oldukça dağınık bir şekilde Hersek Deresi kıyısından sızıntı ve küçük kaynaklar şeklinde de aktığından tam ölçülemez. Bunların bir araya toplanması veya ayrı ayrı ölçümleri, çevreden karışan yabancı sular nedeniyle olası değildir. Bu sızıntılar kırmızı limonit çökelleriyle dikkat çekerekler.

2.2. Kimyasal Özellikler

Hoşriğ şifalı suyundan alınan su örneklerine olanaklar ölçüsünde mümkün olduğu kadar çok elementin saptanmasına çalışılmıştır. İlk aşamada litosferde bolca bulunan ana elementlerden Si⁴⁺ ve Ti⁴⁺ dışında Al³⁺, Fe²⁺, Ca²⁺, Mg²⁺, Na⁺, K⁺, Mn²⁺ ve P⁵⁺ analizi yapılmıştır. Bunlardan sadece Al, AA'nın tespit sınırı altında (0,01 ppm) kaldığından (Rösler 1976), saptanamamıştır (Çizelge 2). Suyun Ca²⁺, Mg²⁺, Na⁺ ve Fe²⁺ bakımından zengin, K⁺ ile P⁵⁺ bakımından da fakir olduğu görülmektedir (Şekil 2).

Katyon	Mg/1	mmo1/1	%mmo1	Anyon	mg/1	mmo1/1	%mmol
NH ⁴⁺	0,01	0,001	0,009	Cl ⁻	124,10	3,500	32,833
Na ⁺	13,50	0,152	0,328	F ⁻	0,28	0,015	0,141
K ⁺	0,80	0,020	0,174	SO ₄ ²⁻	200,00	4,160	39,025
Ca ²⁺	210,00	10,479	91,552	NO ₃ ⁻	1,48	0,048	0,450
Mg ²⁺	7,30	0,600	5,242	PO ₄ ³⁻	1,50	0,047	0,441
Fe ²⁺	2,21	0,1000	0,874	CO ₃ ²⁻	40,00	1,332	12,495
Al ³⁺	<0,011)	--	--	HC ₃ ²⁻	95,00	1,558	14,615
Mn ²⁺	0,50	0,018	0,157	Toplam	462,36	10,660	100,90
P ⁵⁺	0,49	0,076	0,664				
Toplam	235,41	11,446	100,00				

Çizelge 2. Hoşriğ şifalı suyunun iyon derişimi. katyon ve anyon toplamları arasındaki farklar H₂SiO₃, H₃PO₄, H₃AsO₄, HBO₂ ve CO₂ gibi teknik nedenlerle saptanamayan bileşenlerden doğmaktadır.

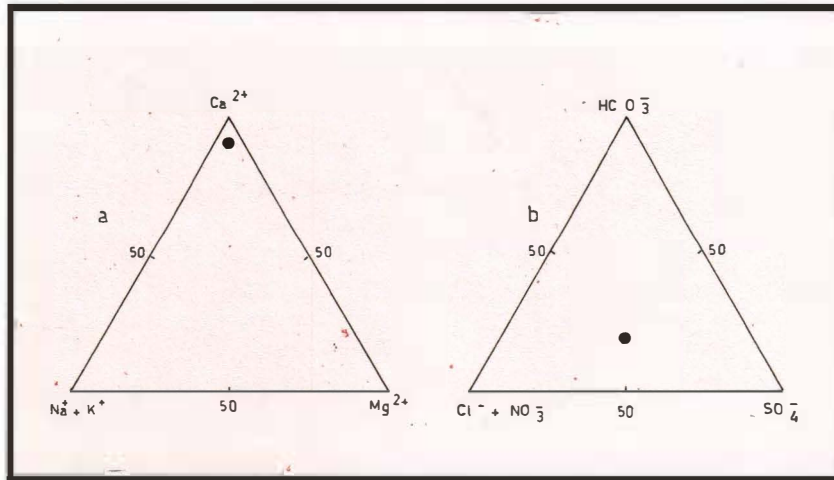
İzelenent olarak sadece Mn saptanabilmıştır. Cr^{2+} , Ni^{2+} , Co^{2+} , V^{3+} , Cu^{+} , Pb^{2+} , Zn^{2+} , Sn^{4+} ve Ag^{+} izelenentlerinin saptanması için AA gerekli (0,01 mg/1) duyarlılığa sahip olmadığından, tesbit edilememişlerdir. Denenen zenginleştirme yöntemleri de teknik yetersizlikler nedeniyle beklenen sonucu verememiştir.

İncelenen Hoşriğ şifalı suyunun SO_4^{2-} , Cl^{-} , CO_3^{2-} ve HCO_3^{-} anyonlarını bolca içermektedir. Ancak F^{-} , NO_3^{-} ile PO_4^{3-} bakımından fakirdir (Çizelge 2, Şekil 2).

Kaynağın $Ca^{2+} - (Na^{+} + K^{+}) - Mg^{2+}$ kation derişim dağılımları şekil 2a'da gösterilmektedir. Burada görüldüğü gibi Ca^{2+} oldukça ağırlıktadır. $HCO_3^{-} - (Cl^{-} + NO_3^{-}) - SO_4^{2-}$ anyon derişim dağılımları da şekil 2b'de verilmiştir. Kaynak suyunun sülfat ve klorünün hakim olduğu görülmektedir. Bu hazne kayaçlarının sülfürlü, örneğin piritli, olduklarının işareti olabilir.

3. ANALİZ SONUÇLARININ BAZI MADEN SUYU KAYNAKLARI VE DENİZ SUYU VERİLERİ İLE KARŞILAŞTIRILMASI

İncelenen şifalı Hoşriğ suyunun özelliklerinin iyi anlaşılabilmesi, yararlanma olanaklarının ilerde araştırılabilmesi ve gerçekçi bir değerlendirme için incelenmiş ve ekonomik öneme sahip benzer kaynaklarla karşılaştırılması yararlı olacaktır. Bu amaçla Hoşriğ şifalı suyu Türkiye'nin Şoş/Elazığ ve Kızıkahamam/Ankara maden suları ve deniz suyu ile karşılaştırılacaktır. Karşılaştırmada önemli benzerlik ve farklılıkların ortaya çıkarılmasına çalışılacaktır.

Şekil 2. Hoşriğ şifalı suyun $Ca^{2+} - (Na^{+} + K^{+}) - Mg^{2+}$ (a) ve $HCO_3^{-} - (Cl^{-} + NO_3^{-}) - SO_4^{2-}$ (b) derişimleri nin üçgen diyagramlardaki dağılımı

Bu olanaklardan yararlanmak ve halkın hizmetine sunabilmek için kaynağın öncelikle sağlıklı bir şekilde kullanılabilir hale getirilmesi, sondaj yapılarak ve galeri açılarak suyunun toplanması ile yarınıtılı araştırmaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

3.1. Analiz Sonuçlarının Şoş/Elazığ ve Kızıkahamam/Ankara Maden Suları ile Karşılaştırılması

Hoşriğ şifalı su kaynağının analiz değerlerinin yörede incelenmiş (Cici 1982: 108) ve maden suyu olarak tanımlanan Elazığ'ın Şoş kaynağı ile karşılaştırılmasında önemli benzerlikler ortaya çıkmaktadır (Çizelge 3). Bu maden sularının fiziksel özellikleri birbirine çok yakın olmasına rağmen erişim katı madde içerikleri oldukça farklıdır. Örneğin Şoş maden suyu Na^{+} , K^{+} ve HCO_3^{-} iyonları derişimleri yüksek ve izelenetçe zengin bir kaynaktır. Dolayısı ile daha iyi iletkenidir. Bung karşın Hoşriğ sadece daha yüksek miktarda SO_4^{2-} , Cl^{-} ve Fe^{2+} içeriğine sahiptir.

Ankara'nın Kızıkahamam maden suyu ile karşılaştırdığında ise Hoşriğ'in Na^{+} , K^{+} ve HCO_3^{-} derişimleri bakımından daha fakir, Ca^{2+} , Fe^{2+} ve SO_4^{2-} bakımından da daha zengin olduğu ortaya çıkmıştır (Çizelge 3).

3.2. İyon Oranlarının Deniz Suyu İyon Oranları ile Karşılaştırılması

Jeokimyada iyon derişimi yanında iyon oranları da ortam ve köken hakkında önemli ipuçları verebilir. Bu amaçla Hoşriğ şifalı suyunun önemli iyon oranları deniz suyu iyon oranları ile çizelge 4'te karşılaştırılmaktadır. Burada incelenen Hoşriğ şifalı suyu Ca/Na , Ca/Cl , Ca/SO_4 , SO_4/Cl , Cl/Na

ve Mg/Na oranlarının deniz suyundaki oranlarına göre oldukça yüksek ve Mg/Ca , Cl/HCO_3 ile SO_4/HCO_3 oranlarının da oldukça düşük olduğu görülmektedir.

Yüksek oranlar, bu sulara magmatik emanasyon rol oynamadığına işaret etmektedir (Şahinci 1991). Mg 'un Ca 'a oranla nisbeten yüksek çıkması, hazne kayaç sıcaklığının düşük olduğunu veya dolomitik kayaçların olmadığını yansıtmaktadır.

Zira yüksek sıcaklıkta Mg , Cl ile bileşik teşkil ederek çökler (Şahinci, 1991). SO_4 'ın HCO_3 'a göre çok bulunması derin kökenli jipslerin bulunabileceği, CO_2 ve Ca 'un Na , Mg 'a oranla yüksekliği de suların kalkerli ortamdan geçtiğini gösterir. Bundan da kaynakların önemli oranda yüzey sularından oluştuğu anlaşılmaktadır. Jeolojik çevrenin önemli oranda kireçtaşlarından meydana gelmesi, bukanı desteklemektedir. Cl/Na oranının düşük olması çevrede tuz domlarının bulunmadığını ve Na bakımından zengin kayaçların, örneğin volkanitlerin (feldspatların), yaygın olduğunun belirtisi olabilir (Şahinci 1991).

4. Suyun Sınıflandırılması

Şifalı ve maden suları da yeraltı suları gibi çeşitli şekillerde sınıflandırılmaktadır (Erguvanlı 1987; Höhinger 1984; Ülker 1988). Bunlar ana kayaç ve petrografik özellikler dikkate alınmadan sadece jeokimyasal özelliklerine, ısı derecelerine, çıkış bölgelerine ve çıkış yerlerinin jeolojisine göre sınıflandırılabilirler. Türkiye'de yeraltı sularının çıkış yerlerine ve çıkış yeri jeolojisine göre sınıflandırma geleneği olmadığından (Erguvanlı 1987) ve Hoşriğ çevresinde ayrıntılı jeolojik araştırmalar henüz yapılmadığından, böyle bir sınıflandırmaya gidilmemiştir. Burada incelenen kaynağın bir fay kaynağı olduğunun belirtilmesi ile yetinilecektir. Fiziksel ve kimyasal özellikler bakımından bazı önemli niteliklerinin gözlemlendiği Hoşriğ şifalı suyunun (Çizelge 1 ve 2) bu yönleri ile sınıflandırmanın uygun olacağı düşünülmüştür (Andersen 1973; Breuer 1992). Buna göre % 20 üzerindeki iyon derişimleri dikkate alındığında, Hoşriğ şifalı suyu kalsiyum-sülfatlı ve klorürlü bir su olarak tanımlanabilir. Kaynak, aynı zamanda az miktarda karbonat, bikarbonat ve magnezyum da içermektedir (çizelge 2).

5. Sonuç ve Öneriler

Hoşriğ şifalı su kaynağının suları, 1 kg suda 1 g'dan az (697,77 mg/1) çözülmüş katı madde

bulduğundan maden suyu olarak tanımlanamaz (Erguvanli 1987; Höttinger 1984; Ülker 1988). Kaynağın su sıcaklığı 20 °C'nin altında olduğundan da ancak "soğuk su" olarak tanımlanabilir (Ülker 1988).

Yukarıda özellikleri anlatılan Hoşriğ şifalı suyunun şimdiye kadar sadece cilt yaralarını iyileştirdiği özelliği bilinmektedir. Söz konusu niteliği halk tarafından bilinmekte ve yararlanmaktadır. Analiz sonuçlarından anlaşılacağı gibi bu iyileştirici etkisi klor ve oksijen kökürten kaynaklanmaktadır. Bu iki iyon da desenfektan olarak kullanılmaktadır. Yüksek sülfat ve klor miktarları da bu kanıyı kuvvetlendirmektedir. Bu konu daha ayrıntılı araştırılmalıdır. Buna ek olarak elde edilen yeni veriler doğrudan doğruya, örneğin suyun içilmesi zeinigen sayılabilecek CO_3^{2-} , HCO_3^- (145 mg/l) içerikleri sindirim bozukluklarını ve Fe^{2+} 'nin (2,1 mg/l) de kansız-

lığı (anemiyi) giderici etkiler sağlaması mümkündür. Saptanan ve tarım için önemli bir izelenen olan Mn'dan (0,20 mg/l) sukamada yararlanılabilir (Anderson 1973; Breuer 1992).

Bu olanaklardan yararlanmak ve halkın hizmetine sunabilmek için kaynağın öncelikle sağlıklı bir şekilde kullanılabilir hale getirilmesi, sondaj yapılarak ve galeri açılarak suyunun toplanması ile yararlı araştırmaların gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu girişimlerle yeni işyerleri açılabilir, tarımın verimi artırılabilir, halk sağlığının korunmasına önemli bir katkı sağlanabilir ve yörenin çekiciliği artırılabilir. Bu suyun ayrıca çevre köy (örneğin Batayaz Köy'üne) ve Yayladere gibi zaten bir geliri kaynağı bulunmayan kasaba yönetimine bir gelir sağlanabilir. Bunun için bir fizibilite raporu hazırlanarak ekonomikliği hesaplanmalıdır. □

Genel Özellikler	Hoşriğ	Şoş/Elazığ	Kızılcahamam/Ankara
Isı [°C]	11,00	16,50	19,50
pH	6,88	6,32	6,62
iletk. ($\mu\text{mho}/\text{cm}$)	1.291,00	2.269,50	1.920,00
Katyonlar [mg/l]			
NH_4^+	0,01	0,30	1,12
Na^+	13,50	227,59	1092,98
K^+	0,80	24,44	72,73
Ca^{2+}	210,00	226,50	51,70
Mg^{2+}	7,30	4,88	28,00
Fe^{2+}	2,21	0,31	1,50
Mn^{2+}	0,50	0,10	--
Zn^{2+}	<0,0011	0,01	0,28
Cr^{3+}	<0,004	1,09	--
Co^{2+}	<0,002	--	--
Cu^{2+}	<0,001	0,07	--
Anyonlar			
Cl^-	124,10	35,00	500,10
F^-	0,28	0,48	1,20
SO_4^{2-}	200,00	44,00	111,50
NO_3^-	1,48	0,39	--
PO_4^{3-}	1,50	15,16 ²⁾	0,51 ²⁾
Co_3^{2-}	40,00	--	--
HCO_3^-	95,00	1.510,00	2330,20

ÇİZELGE 3- Hoşriğ şifalı suyunun iyon derişiminin yakın çevredeki Şoş/Elazığ(1) ve Kızılcahamam/Ankara(2) maden suları ile karşılaştırılması

(1) Cici, M., "Elazığ ve çevresindeki mineral suları ve sağlığa etkileri" (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Fırat Üniversitesi, 108 s., Elazığ, 1982.

(2) İÜTF (İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi, yayınlayan) Türkiye Maden Suları, Kağıt Basım İşleri A.Ş., Cilt 3-5, 715 s., İstanbul, 1976.

Saptağa alt sınırı, ppm (Höttinger 198)

** HPO_4^{2-} (Cici 1991; İÜTF 1976).

İyon Oranları	Hoşriğ	Deniz Suyu
Ca/Cl	1,69	0,02
Ca/Na	15,56	0,039
Ca/ SO_4	1,05	0,16
Mg/Ca	0,03	3,10
Mg/Cl	0,06	0,067
Mg/Na	1,54	0,12
Cl/ HCO_3	1,31	193
Cl/Na	9,19	1,80
SO_4/Cl	1,61	0,14
SO_4/HCO_3	2,15	26,00

Çizelge 4. Hoşriğ şifalı suyun önemli iyon oranlarının deniz suyundaki oranlarıyla karşılaştırılması (*).

(* Rösler, H.J. ve Lange, H., Geochemische Tabellen, Enke Verlag, 674 s., Stuttgart, 1976.

Katkı Belirtme

Sayın Doç.Dr. F. Tümen ve A. Aslan'a (FÜ) katyon analizlerinin ve sayın N. Yücel'e (Devlet Su İşleri/Elazığ) anyon analizlerinden dolayı teşekkür borçluyum. Yazıyı gözden geçirerek gerekli düzeltme ve değişiklik önerileri için sayın Dr. B. Çetindağ'a ve şekilleri temize çeken sayın D. Yılmaz'a (FÜ) teşekkür ederim.

KAYNAKÇA

ERGUVANLI, K. ve Erdoğan Y., Yeraltı Su Jeolojisi, İTÜ Yayınları 23, İstanbul, 1987.

AFSHAR, F. A., Tunceli-Bingöl Bölgesi Jeolojisi, MTA Dergisi No: 64, Yıl: 1965, ss. 31-42.

HÖLTINGER, B., Hydrogeologie, Enke Verlag, 2. Bbasım, Stuttgart, 1984.

RÖSLER, H. J. ve Lange, H., Geochemische Tabellen, Enke Verlag, Stuttgart, 1976.

CİCİ, M., "Elazığ ve Çevresindeki Mineral Suları ve Sağlığa Etkileri" (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Fırat Üniversitesi, Elazığ, 1982.

İÜTF (İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi, yayınlayan) Türkiye Maden Suları, Kağıt Basım İşleri A.Ş., Cilt 3-5, İstanbul, 1976.

ŞAHİNCİ, A., Jeotermal Sistemler ve Jeokimyasal Özellikleri, Reform Matbaası, İzmir, 1991.

ÜLKER, İ., Kaplıca, Deniz ve İklim Kürlerinin Temel Yöntemleri, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayını, Kültür Eserleri Serisi 1006/129, Ankara, 1988.

ANDERSON, A.K., Essential of Physiological Chemistry, John Willey and Sons Inc., Basım, New York, 1973, Bölüm 6, ss. 3-70.

BREUER, H., Atlas zur Chemie, DTV-Verlag, 6. Basım, Band 1, 1992, Gießen.

Folklor, tarım ve oyun...

Çok ilkel bir yaşantısı olan ve uzun ve soğuk kış aylarında her türlü yiyecek - içecekten yoksun bulunan insan neslinin günümüze ulaşabilmesinde kurtarıcı bir rolü olan ekin ve tarım konusu, bir varsayım olmaktan öte, bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

**YRD.DOÇ.DR.
SAİT EVLİYAĞLU**

HENÜZ yazının bulunup bilinmediği eski zamanlarda insanlar bildiklerini gelecek kuşaklara aktarabilmek için söz konusu bilgi ve bulgularının etrafında birtakım gelenekler oluşturmuşlardır.

Konuyla ilgilenen bazı bilim adamları, insanoğlu ekip biçmeyi bulmamış olsaydı, nesli tükenmiş birçok canlı yaratık gibi, insan nesli de günümüze ulaşamayacaktı, diyorlar.

Çok ilkel bir yaşantısı olan ve uzun ve soğuk kış aylarında her türlü yiyecek - içecekten yoksun bulunan insan neslinin günümüze ulaşabilmesinde kurtarıcı bir rolü olan ekin ve tarım konusu, bir varsayım olmaktan öte, bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bundan olacak ki insan, tarım'a, tahıl'a, ekin'e ve ekmeğe yaşamsal bir değer vererek, onları su gibi ateş gibi kutsallaştırmışlardır.

Bu bakımdan Güneş'in Gök-tanrı, toprağın Yertanrı olarak kutsallaştırılıp, onlardan bolluk ve bereket istenmesi ve bu suretle gele-

nekleştirilen "Yağmur Duaları", hep ekinle ve tarımla ilgilidir.

Anlaşma aracı olan dil'in, müziğin, bazı sihirsel törenlerin ve özellikle oyun(dans)ların tarımla ilgili gelenek ve göreneklerde çok önemli bir yer tutmuş olması bu suretle açıklanabilmektedir.

Burada konumuzun esasını oluşturacak olan halk oyunlarını, yalnız oyunları taklitlerle ve vücut hareketleriyle manalandıran bir sanat çeşiti değil, tüm gelenek ve görenekleri etrafında toplayan bir toplumsal olay olarak kabul etme

zorunluluğu vardır. Çünkü , insanlar ilkel topluluklar halinde yaşamağa başladığı zamanlarda, Şamanlarda olduğu gibi, onların kültürlerini bu ilkel sanat, bilgi ve beceriler oluşturuyordu. Sözü edilen kültürün konularını da; kötü ruhlardan ve hastalıklardan korunma, ürün ve avların bereketli olması, yeni evliliğin doğurganlıkla sonuçlanması, doğum, ölüm gibi önemli olaylar meydana getiriyordu. Tiyatro, müzik, pandomin gibi sihirsel ve dinsel hareketle sürdürülen bu törenlerin başında da oyun (dans) en önemli bir unsur olarak yerini alıyordu.

Kesinlikle söylenebilir ki tarımsal ürünlerin verimi ve bereketliliği ile ilgili olan yağmur duaları uzak geçmişteki pagan törenlerinden semavi ve tek tanrılı dinlere ve gi-

* Yrd.Doç.Dr. Sait Evliyaoğlu, Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitimi Fakültesi Turizm Bölümü'nde öğretim üyesidir.

derek günümüze kadar ulaşmış ilginç geleneklerin en başta gelenlerinden birisidir.

İslâmi kurallara uyularak yapılan yağmur dualarından başka; genç kızların baştan aşağı testi ve tenekelerle dökülen sularla ısıtılıp arabalarda gezdirilmesi ve arabalar çevresindeki kalabalığın dinsel şarkılar söylemesi gibi törenlerin yurdumuzda da yaşandığına tanık oluyoruz. Örneği;

Allah versin
Yağmur yağsın
Tarlalar çamur olsun
Tekneler hamur olsun

biçiminde söylenen şarkıların Anadolu'da çocuk oyunlarında söylenen

Yağ yağ yağmur
Tarlada çamur
Teknede hamur
Ver Allahım ver
Sillice yağmur

şekline dönüştüğüne tanık oluyoruz.

İnsanlık için çok önemli ve bir ölüm kalım konusu olan tarımla ilgili geleneklere, kültürün çok önemli ifade araçları olan dil'de, edebiyat'ta, plastik zanaatlarda ve müzikte çok sık olarak rastlamaktayız.

Ama, büyük bir ifade gücü olan oyunlarda (danslarda) özellikle çok çeşitli ve büyük uygarlıklar görmüş geçirmiş Anadolu'da, ilkel biçimlerini koruyarak günümüze kadar gelmiş halk danslarında, tarımla ilgili temalar, hareketler ve figürlere daha çok rastlamaktayız.

Cumhuriyet yönetimiyle birlikte yoğunlaşan folklor araştırmaları arasında, Çorum dolaylarında oynandığı saptanan "Türkmen Kızı" adlı halk dansı tipik olarak tarımla ilgili konuları işlemektedir. Bugün aynı oyun İçel ilimizde Silifke, Mut, Bülnar yörelerinde de sürdürülmektedir:

Kesinlikle söylenebilir ki tarımsal ürünlerin verimi ve bereketliliği ile ilgili olan yağmur duaları uzak geçmişteki pagan törenlerinden semavi ve tek tanrılı dinlere ve giderek günümüze kadar ulaşmış ilginç geleneklerin en başta gelenlerinden birisidir.

Türkmen kızı Türken kızı
Hamur yoğurur Türkmen kızı
İnek sağır Türkmen kızı
Sen allar gjy ben kırmızı

Bir başka halk oyunumuzda, Sivas'ta oynanan "Köy Halayı"nda tarım olayı ve tarımın kutsallığı açıkça belirlenmektedir. Bu dansa Güneş Tanrısı'na yalvarıp yakarmalar vardır. Sonra bolluğa kavuşulunca un eleme, hamur yoğurma taklitleri var, sevinçle dansetmeler bulunmaktadır.

Adıyaman dolaylarında son zamanlarda derlenen "Galuç" adlı bir oyun baştan sona değin tarımla ilgilidir. Dans ağırlıklı bu dramatik halk oyunumuzda, erkek oyuncular tarlalarda oraklarla ekin biçiyorlar, yorulup terledikleri sırada, kadın oyuncular büyük su kabaklarından yapılmış su kaplarıyla gelip yorulan erkekleri serinletmek ve susuzluklarını gidermek için onlara su veriyorlar, ayrıca başlarından aşağıya su döküyorlar.

Bilecik ve Eskişehir yörelerinden derlenmiş olan tarımla ilgili bir diğer oyunu da örnek olarak verebiliriz: Koca öküz.

Koc'öküzün dizindedir dermanı
Ölme de Koc'öküz ölme
Bu yıl da kaldır harmanı

Ve bir başka türkülü tarımla ilgili oyun'un sözleri: Değirmenci.

Aman değirmenci
Canım değirmenci
Al öğüt buğdayımı çavdarımı

Çoğunluğunu çiftçilik ve tarımla uğraşan köylülerin oluşturduğu halkımızın hayvancılıkla olan bağlarını koparma olanağı da yoktur. Ayrıca biz Türklerin Orta Asya'da at sırtında ve sürülerle hayvanlar getirerek Anadolu'ya göçtüğümüzde gözden ırak bulundurulmamalıdır.

Anadolu'daki Türkmen Yörüklerin Burdur, Isparta ve Antalya yöresindeki "Teke Oyunları" hayvan ve hayvancılıkla ilgili oyunlara çok güzel örnekler olarak gösterilebilir.

İç Anadolu'da özellikle Tokat yöresinde "Kartal Oyunu" (aynı oyun Bingöl yöremizde de saptanmıştır) ve daha pek çok hayvan taklitli oyunlar.

Bugünkü Türk insanının ulusal kültürünü oluşturan Anadolu uygarlıklarının kökenlerindeki geleneksel oyun, dans, müzik, dil ve çeşitli törenlerin gün yüzüne çıkarılması, halkımızın çoğunluğunu köylümüz oluşturduğuna göre, özellikle tarımla ilgili olanlarının ele alınması, önemli bir kültür konusu olarak karşımızda durmaktadır □

GELENEKSEL HALE GETİRİLEN KONGRE'NİN DÖRDÜNCÜSÜ GERÇEKLEŞTİRİLDİ

IV. Ulusal Turizm Kongresi'nin ardından...

Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ile Kuşadası Belediyesi'nin ortaklaşa olarak gerçekleştirmekte oldukları "Ulusal Turizm Kongresi"nin bu yıl dördüncüsü yapıldı. Kongrede turizm alanıyla ilgili pek çok konu tartışıldı.

NAZMİ KOZAK

KUŞADASI Belediyesi ile Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu'nun dört yıldan bu yana geleneksel olarak gerçekleştirdikleri Ulusal Turizm Kongresi'nin bu yıl dördüncüsü yapıldı.

26-27 ve 28 Ekim 1993 tarihlerinde Kuşadası'nda Efesus Prin-

cess Otel'de gerçekleştirilen Kongre'de turizm ile ilgili çeşitli konularda bildiriler sunuldu, tartışmalar gerçekleştirildi. Kongre'ye çoğu üniversitelerden olmak üzere çok sayıda konuşmacı katıldı ve çeşitli konulardaki görüşlerini açıkladılar.

Kongre, 26 Ekim 1993 günü sabahında yapılan açılış konuşmalarıyla başladı. Açılış konuşmasını yapmak üzere kürsüye ilk olarak

Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Müdürü Prof.Dr. Mustafa Sağcan geldi. Prof.Dr. Sağcan konuşmasında kongrenin yapılış amaçları üzerinde durdu ve çeşitli konulardaki görüşlerini açıkladı. Daha sonra sırasıyla Adnan Menderes Üniversitesi Rektör vekili Prof.Dr. Cezmi Öncüer, Kuşadası Belediye Başkanı M. Lütfi Suyolcu ve Turizm Bakanlığı'ni temsilen müşteşar Doç.Dr. Korel Göymen konuşma yaptılar.

Kongre'nin ilk oturumu 26 Ekim 1993 günü öğleden sonra "Turizmde Tanıtım ve Pazarlama" adı altında gerçekleştirildi. Bu oturumu Prof.Dr. Alp Timur yönetirken, Prof.Dr. Alpay Ataol "Türkiye'nin Tanıtılması Üzerine Bir İnceleme", Prof.Dr. Hasan Tekeli "Küreselleşme İçeriğinde Türk Turizminde Stratejik Pazarlama Planlama Ögeleri" ve Antalya Rehberler Odası Başkanı Giray Ercenk de "Tanıtımda Yetiştirilmiş Personel İstihdamı" başlıklarında topladıkları bildirimlerini sundular.

Aynı günde gerçekleştirilen başka bir oturumun başlığı da "Turizm Eğitimi" adını taşıyordu. Bu oturumun başkanlığını Prof.Dr. Nazmi Oruç yaptı. Bu oturuma Dokuz Eylül Üniversitesi'nden Prof. Alparslan Usal "Turizm Eğitiminde Yeni Müfredat"; Milli Produktivite Merkezi'nden O. Kemal Ağaoğlu "Turizm Eğitimi"; Bilkent Üniversitesi

Kongre'ye dinleyici olarak katılanlardan bir kısmı..

Kongreyi Kuşadası Belediyesi ile birlikte düzenleyen Aydın Turizm İşletmeclliği ve Otelcilik Yüksekokulu'nun Müdürü Prof. Dr. Mustafa Sağcan.

tesinden İge Pınar "Turizm Eğitimi-nde Çağdaş Eğilimler"; İstanbul Teknik Üniversitesi'nden Fatma Küskü de "Otel Yöneticilerinin Eğitimi, Yöneticilerin ve Öğretim Üyelerinin Görüşleri" başlıklarını taşıyan bildirimlerini sundular.

27 Ekim gününün ilk oturumunun konusu "Çevre" idi. Bu oturum Dokuz Eylül Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof.Dr. Alpay Ataol tarafından yönetilirken, oturuma İstanbul Üniversitesi'nden Prof. Dr. Metin Tuncel "Türkiye Turizminin Coğrafi Temelleri"; Torbalı Belediye Başkanı Ertan Ünver "Turizm ve Her Boyutuyla Çevre"; Adnan Menderes Üniversitesi'nden Yrd.Doç.Faik Küçüktopuzlu "Çevresel Etki Değerlendirilmesi Yönteminin Turistik Yörelere Gelişmesinde Kullanımı"; TÜRSAB Kuşadası Bölgesel Yürütme Kurulu üyesi Cenk Gengiz "Çevre ve Turizm"; Hacettepe Üniversitesi'nden Yard. Doç. Dr. Mehmet Özdemir de "Turizmin Sosyal Yapıya Etkileri Araştırmalarında Metodoloji Denemesi" konulu tebliğleri ile katıldılar.

27 Ekim gününün bir diğer oturumu da "Konaklama Endüstrisi" başlığını taşıyordu. Bu oturumu Dokuz Eylül Üniversitesi'nden Prof.Dr. Alparslan Usal yönetti. Konaklama Endüstrisi konulu otu-

ruma katılanların bildirimleri de şu başlıklardan oluşmaktaydı: Akdeniz Üniversitesi'nden Doç.Dr. Ahmet Aktaş "Türk Konaklama Sektöründe İnsan Gücü ve Antalya Örneği"; Adnan Menderes Üniversitesi'nden Yrd. Doç.Dr. Feriştah Sönmez "Turizm Sektöründe Yeni Finansman Tekniklerinin Açıklaması"; Sunset View Tatil Köyü Koordinatörü Feyzullah Ayadenk "Turistik İşletmelerin Finansal Mali Analizleri".

27 Ekim öğleden sonra gerçekleştirilen ilk oturumun konusu "Turizm-I" adını taşıyordu. Bu oturum Adnan Menderes Üniversitesi'nden Prof.Dr. Halil Çivi tarafından yönetildi ve konuşmacı olarak Akdeniz Üniversitesi'nden Doç. Dr. Cemil Boyacı "Turizmin Sosyoekonomik Etkileri"; Dokuz Eylül Üniversitesi'nden Doç.Dr. Orhan İçöz "Turizm Talebinin Yapısal Analizi"; Akdeniz Üniversitesi'nden Yrd.Doç. Fehamet Akın "Turistik Talep Tahminlemesi ve Chow Testi"; Ege Üniversitesi'nden Arş. Gör. Adnan Türksöy "Avrupa Turizminde Mega Trendler ve Ülkemize Yansımaları Beklenen Boyutları" ; Türk Hava Yolları Dış İlişkiler Müdürü Ergun Ergün "Kış Turizminin Geliştirilmesi" konularındaki bildirimleri ile katıldılar.

27 Ekim öğleden sonra yapılan

Yrd.Doç.Dr. Mehmet Özdemir de Kongre'de bir bildiri sundu..

son oturumun konusu "Turizm -II" başlığını taşıyordu. Bu oturum Balıkesir Üniversitesi'nden Prof.Dr. Necdet Hacıoğlu tarafından yönetildi. Oturuma katılanlar ve bildirimlerinin başlıkları ise şu şekildeydi: Adnan Menderes Üniversitesi'nden Dr. Mehmet Gürdal "Kuşadası'ndan Yerel Yönetimin Turizmde Denetim Fonksiyonu"; SHP Kuşadası İlçe Yönetim Kurulu Üyesi Şefik Sözer "Turizmde Kent ve İnsan Faktörü"; Anatolia Dergisi'ni temsil eden Nazmi Kozak "Turizmin Çeşitlendirilmesi Bağlamında Türkiye'de Termal Turizmin Yeri ve Önemi"; Dokuz Eylül Üniversitesi'nden Muharrem Altun "Profesyonel Rehberliğin Dünü, Bugünü ve Yarını"; Ege Üniversitesi'nden Arş. Gör. Zeynep Aslan "Turizm İşletmelerinin Kredilendirilmesinde Türkiye Kalkınma Bankası'nın Poli-

tiğaları ve Kredilendirme Kararlarında Dikkat Edilecek Kriterler".

Kongre'nin son günü olan 28 Ekim'de "Türk Turizminin Genel Değerlendirmesi" konulu bir panel gerçekleştirildi. Bu panelin oturma başkanlığını ülkemizim ilk turizm profesörlerinden ve bu alanda gerçekleştirdiği güzel çalışmaları ile hep hatırlanacak olan Prof.Dr. Hasan Olalı yaptı. Panelistler ise şu isimlerden oluşmuştu: Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nden Prof. Dr. Alp Timur. Prof.Dr. Timur panelde "Türk Turizminin Genel Değerlendirmesi" başlığını taşıyan konuşmasını yaptı ve bu konudaki ilginç görüşlerini açıkladı. Panelin diğer konuşmacısı da Balıkesir Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof.Dr. Necdet Hacıoğlu idi. Prof. Dr. Hacıoğlu "Türk Turizminde Yeni Gelişmeler ve Eğilimler" başlığı altında konu ile ilgili görüşlerini açıkladı. Daha sonra panelde görüşlerini açıklayan Adakule Oteli Sahibi ve Genel Müdürü Kasım Yaman da "Turizm Yatırımlarında Finansman Sorunu" konulu konuşmasını yaptı ve devletten sektöre daha fazla kaynak aktarılmasını istedi. Panelin son konuşmacısı otuz yıla aşkın bir süredir turizm sektörünün içinde olan ve her düzeyde çalışan Saffet Yatağan'dı. Saffet Yatağan kendine özgü güzel üsûbu ile "Turizm Yatırımlarında Yer Seçiminin Önemi" başlığını altında konu ile ilgili görüşlerini açıkladı ve bu arada da ilginç konuşması dinleyenlerin beğenisini kazandı.

"Ulusal Turizm Kongresi" yazımıza başlarken de değindiğimiz gibi, 4 yıldan bu yana gerçekleştirilmektedir. Türkiye gibi iyiye yönelik çalışmaların uzun sürmediği bir ülkede, bazı aksamaları da olsa bir kongrenin hem de aynı ku-

Kongre'nin son günü "Türk Turizminin Genel Değerlendirmesi" konulu bir panel düzenlendi. Resimde bu panele katılanlar görülüyor...

rumlar tarafından 4 yıl süre ile kısıntısız gerçekleştirilmesi güzel bir olaydır. Baştan itibaren bu kongreye emeği geçenleri kutlamak gerekir kanısındayız. Bu arada da özellikle Turizm Bakanlığı'nın bu tip kongrelere parasal olması bile kendi personelini göndererek katılımının doğru ve verimli olacağı görüşünü taşımaktayız.

Ulusal Turizm Kongresi, elbette ki Aydın Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu ile Kuşadası Belediyesi'nin yakın işbirliğinin güzel bir ürünü. Aynı işbirliğinin başka yörelerimizde de benzer biçimlerde gerçekleştirilmesi her iki kurumun da amacına uygun olacaktır.

Bu yıl dördüncüsü yapılan "Ulusal Turizm Kongreleri"nin biz üçüne katılabiliriz. Birinde bildiri sahibi, diğer ikisinde de dinleyici olduk. Bu üç kongrenin üçünde de

karşımıza ilk çıkan eksiklik koordinasyon sorunu oldu. Kongreyi gerçekleştirilenlerin eğer bundan böyle de bu kongreyi sürdürmek amacıyla iseler bu soruna kalıcı bir çözüm üretmelerinin yararlı olacağı kanısındayız. Yoksa iki kişinin çabası ile yapılacak bir kongrede pek çok eksiklik ortaya çıkacaktır.

Öte yandan kongre için yapılan tanıtımın ve geniş kesimlerin katılımının yeterince yapılmadığı görüşü bizde uyanmaktadır. Kongre için yapılacak konuşmacı davetlerinde daha geniş bir kesime, özellikle sektöre daha fazla yer verilmesinin yerinde bir karar olacağını sanıyoruz. Aynı şekilde kongrede sektörün daha geniş katılımını sağlamanın bir yolu da bildirilerin kuralımsal olmaktan çıkarılıp sektörün işine yarayabilecek bilgilerle, araştırmalarla dolu olmasıdır. □

ANATOLIA TURİZM YAYINLARI MERKEZİ

Satıştaki Kitaplar Bülteni

Kitap İsteme Adresi : ANATOLIA DERGİSİ P.K. 589 06425 KIZILAY - ANKARA Tel: 479 10 84 Fax : 419 34 07

101	Genel Turizm Bilgileri 178s. Yrd. Doç. Dr. Sait Evliyaoğlu	50.000	140.	Turizmin Türkiye'nin Sosyo-Ekonomik Yapısına Etkileri,192s. Dr. Mehmet Özdemir	80.000
102.	İstatistiklerle Turizm El Kitabı, 52s.	30.000	141.	Türkiye'de Sağlık Turizmi ve Kaplıca Planlaması, 316s. İsmet Ülker	50.000
103	Turizm Coğrafyası 183s. Yrd. Doç. Dr. Sait Evliyaoğlu	30.000	143.	Dağ Turizmi, 275s. İsmet Ülker	150.000
108.	Turistik İstasyonlarda Animasyon, 52s. KTB Yayını	50.000	144.	Temel Turizm Eğitim Seti (5 Kitap - İngilizce)	150.000
109.	İş ve Görev Tanımları, 192s. ILO	90.000	145.	Temel Turizm Eğitim Seti (5 Kitap - Almanca)	150.000
111.	Profesyonel Turist Rehberliği Kursu Ders Notları, 231 s.	75.000	146.	Temel Turizm Eğitim Seti (5 Kitap - Fransızca)	150.000
112.	Otel İşletmeciliği, 174s. KTB Yayını	50.000	147.	Turizm Eğitim Konferans-Workshop 479s. TB Yayını	150.000
113.	Konaklama Endüstrisine Giriş, 36s. KTB Yayını	50.000	148.	Turistik Düzenleme, 103s. KTB Yayını	50.000
114.	Konaklama Tesislerinde Ortak Konular, 133s. Bülent Özsoy - Doç. Dr. Naci Güçhan	60.000	149.	Türkiye'nin Dış Tanıtımı ve Turizm Sorunları, 255s. Yrd. Doç. Dr. Ahmet Tolungüç	60.000
116.	Otel Yönetim Seminerleri Konuşma Metinleri, 275s.	50.000	150.	Etüd ve Proje Kongre Merkezleri ve Oteller, 132 s. Paulhas Peters, Chirstel Erben	160.000
118.	Otel İşletmelerinde Önbüro, 220s. Metin Dereli	150.000	154	Turizm ve Çevre Konferansı, 276 s.	50.000
124.	Konaklama Tesislerinde Kat Hizmetleri ve Yönetimi, 188s. Doç. Dr. B. Fethi Şeniş	50.000	155.	Çevre ve Kalkınma İlişkilerinde Dünya Bankası, 148s.	50.000
126.	Tur Yönetiminin İlke ve Süreçleri, 152s. KTB Yayını	50.000	156.	Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı, 362s.	50.000
128.	Seyahat Endüstrisi, 343s. KTB Yayını	50.000	157.	Çevre Üzerine, 276s.	50.000
131.	Otel, Motel ve Restoranlar İçin Muhasebe Uygulamaları, 362s. KTB Yayını	50.000	158.	Ortak Geleceğimiz, 496s.	50.000
132.	Turizm Pazarlaması, 117s. Mikdat Erol	65.000	159.	Çevresel Etki Değerlendirilmesi (ÇED) Uygulamadan Örnekler,	50.000
133.	Turizm Pazarlaması KTB Yayını	50.000	160.	Türkiye'nin Biyolojik Zenginlikleri, 235s.	50.000
135.	Turizm Dağıtım Sistemi ve Türkiye için Bir Dağıtım Önerisi, 202s. Doç. Dr Doğan Tuncer	50.000	161.	Türkiye Çevre Mevzuatı, (cilt I-II) 1275s.	200.000
137.	Turizm Ekonomisi, 464s. Prof. Dr. Hasan Olalı, - Doç. Dr. Alp Timur	80.000	162.	Dünya Nüfus Günü Toplantısı, 247 s.	50.000
139.	Turizm'de Yatırım Projeleri, 207 s. Dr. Nüzhet Kahraman	65.000	163.	Sürdürülebilir Kalkınma El Kitabı, 111s.	40.000
			164.	Biyolojik Çeşitlilik, 131 s. Mine Kışlalıoğlu- Fikret Berkes	50.000
			165.	Türkiye'nin Çevre Sorunları'91 480 s.	50.000
			166	Otel İşletmelerinde Kat Hizmetleri Yönetimi Meryem Akoğlan	50.000

167 Anatolia Dergisi'nin 3. cildi (24 - 36. sayılar) (Orijinal başlığıyla ciltlenmiş olarak) 250.000

ÖNEMLİ NOT : Kitaplar ödemeli olarak gönderilir; postalama giderleri alıcıya aittir. Şirketler adına yapılan kitap siparişlerinde vergi dairesi adının ve vergi numarasının yazılması önemle rica olunur. (Fiyatlar, 31 OCAK 1994 tarihine kadar geçerlidir.)

TÜRKİYE'NİN EN GÜZEL SULAKALANLARINDAN BİRİSİ DAHA YOK OLMAK ÜZERE...

Eber Gölü Sempozyumu'nun ardından...

Bolvadin (Afyon) Belediyesi tarafından Türkiye'nin en güzel sulakalanlarından birisi olan Eber Gölü'nün içinde bulunduğu çıkmazdan kurtarılmasına yönelik çözümlerin tartışıldığı bir sempozyum gerçekleştirildi.

TÜRKİYE'NİN çevresel değerleri birer birer yok oluyor. Denizlerimiz, ormanlarımız, göllerimiz, velhasıl pek çok güzelliklerimiz gerekli titizliği göremediklerinden kirleniyorlar, yok oluyorlar. Bu güzelliklerimizden birisi de Afyon ili sınırları içerisinde bulunan ve içerisinde sayısız kuş türü ile su canlılarının yaşadığı (daha doğrusu bir zamanlar yaşadığı) Eber Gölü, son

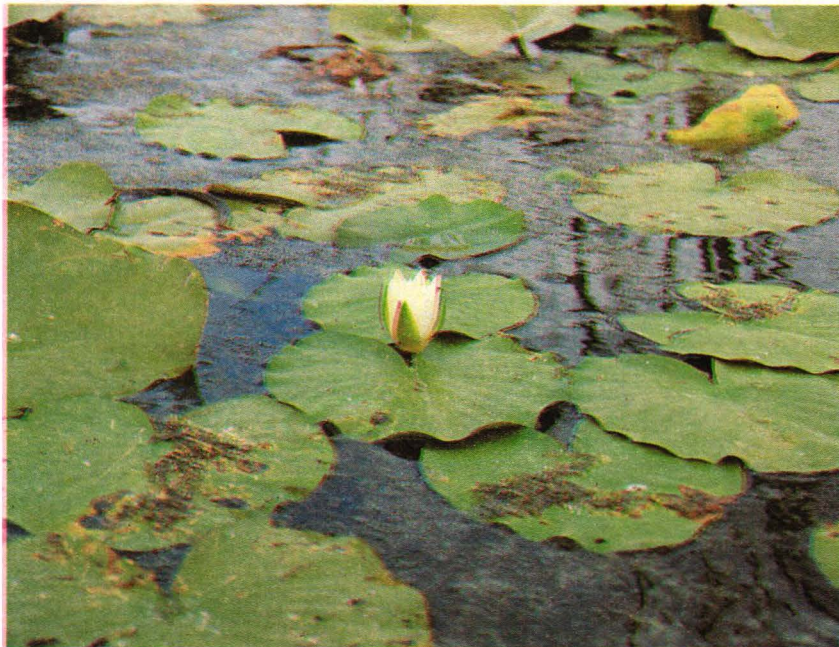
15 yıldır tam bir çıkmazın içerisinde.

Eber'in yamakta olduğu yokoluş sürecinin ilk nedeni ve başlangıcı; Eber-Akşehir Sulama Projesi'ne dayanmaktadır. 1974 yılında projesi kesinleşen ve çalışmalarına başlanan bu projenin geçtiğimiz yıllar içinde faal duruma gelmesiyle gölün su seviyesi önemli oranda düşmüş yaşanmıştır. Öte yandan Eber Gölü'nü besleyen Akarçay üzerine

inşa edilen diğer barajların dolayısıyla Eber'e verilen su hacminde önemli azalışlar meydana gelmiştir.

Eber Gölü'ne verilen su hacmindeki azalışa karşılık, göl suyunun sulama amacıyla da kullanılabilir duruma getirilmesi, bu sulakalanın yaşanmakta olan sorunların elbette ki tek sebebi değildir. En az bunlar kadar önemli diğer olumsuz faktörler arasında ilk olarak Akarçay yoluyla göle ulaşan Afyon şehir kanalizasyonu, Afyon küçük sanayi atıkları, Bolvadin Alkaloid Fabrikası atıkları, Afyon Şeker Fabrikası'nın atıkları bulunmaktadır. Üzerinde yüzlerce kuş türünün barındığı ve ya göçleri sırasında konakladığı bu sulakalanın yok oluşundan etkilenenler elbette ki kuşlar ve su canlıları değildir; bunlardan daha önemli olanı bu gölden hayatlarını kazanan ve sayıları onbin dolayında olan civar köy ve kasaba insanlarıdır. Gerek su canlılarını avlayarak, gerek av turizmi, gerekse kamışını, kındırasını satarak geçimlerini sağlayan yöre insanların bundan böyle ne yapacakları, ota da kalmış bir sorundur.

İşte böylesine yöre insanları ve doğal yaşam açısından önemli bir konuda Bolvadin Belediyesi bu yıl ikincisi gerçekleştirilen bir sempozyum düzenledi. Sempozyum-

da, Eber Gölü'nde yaşanmakta olan çıkmaz karşısında neler yapılabileceği tartışıldı, çözüm yolları ortaya atıldı. Bu konuda hangi kamu ve özel kurum ve kuruluşlara hangi görevlerin düştüğü üzerinde çeşitli tartışmalar gerçekleştirildi.

Sempozyum, 4 Ekim 1993 tarihinde Bolvadin Belediyesi Termal Tesisleri'nde gerçekleştirildi. Sempozyumun açış konuşması Çevre Bakanı Rıza Akçalı tarafından gerçekleştirildi. Afyon Valisi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Şehabettin Yiğitbaşı da birer konuşma ile sempozyuma katıldılar. Daha sonra kürsüye Bolvadin Belediye Başkanı Selim Karasekreter geldi. Belediye Başkanı Karasekreter yaptığı konuşmada, Eber Gölü'nün yöre insanı ve özellikle de Bolvadin'li açısından olan önemi üzerinde durdu. Yıllardır Eber Gölü'nde yaşanmakta olan kirliliğe ve yokoluşa karşı mücadele verdiklerini anlattı. Karasekreter, bu

konuda gölü kirlüten kurum ve kuruluşlardan istedikleri ilgiyi ve özni göremediklerini de sözlerine ekledi. Karasekreter sempozyumun amacının göldeki kirliliğe çözüm bulunmasına katkıda bulunması olduğunu belirterek, Eber Gölü'nün kirlilikten kurtarılması için gelebilecek her türlü öneriye açık olduklarını da vurguladı.

Açış konuşmalarından sonra sempozyumun tebliğler bölümüne geçildi. Sempozyumda sırasıyla Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Atilla Alpas, DSİ 18. Bölge Müdürü, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Orhan Sekendiz, Ankara Üniversitesi Biyoloji Bölümü'nden Prof. Dr. Mustafa Karabatak, Ege Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi'nden Doç. Dr. Sema Cirik, Çevre Bakanlığı Çevre Kirliliğini Önleme Genel Müdür Yardımcısı **Sami Ağırğün** ve Çevre Bakanlığı Çevre Koruma Genel

Müdürü **Melih Akalın** katıldılar ve birer bildiri sundular.

Ege Üniversitesi Su Ürünleri Dekanı Prof. Dr. Atilla Alpas konuşmasında, Eber Gölü'nün kurtarılmasına ilişkin bazı önerilerde bulundu

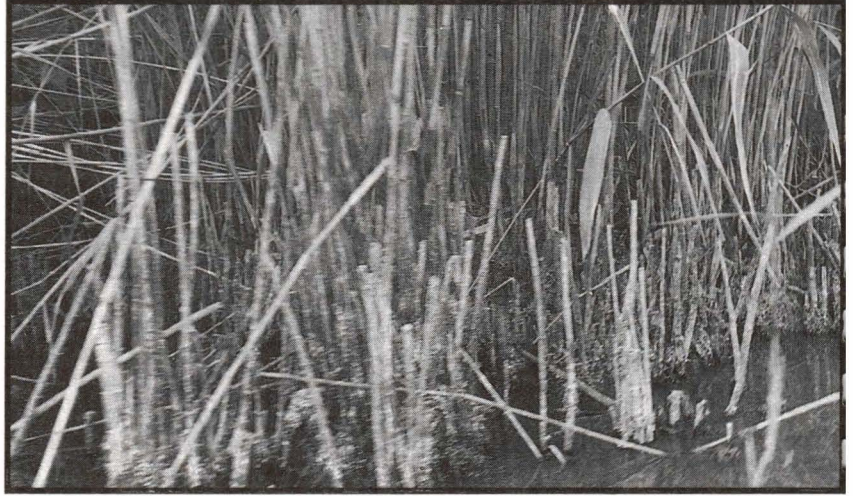
Prof.Dr. Alpas, Eber Gölü'nün kurtarılmasıyla ilgili olarak çalışacak bir komisyonun kurulması gerektiğini söyleyerek, bu komisyonun kurtarma çalışmalarına yönelik bir koordinasyon kurulu gibi çalışmasındaki öneme işaret etti.

Balıkesir Üniversitesi'nden Prof. Dr. Orhan Sekendiz de bildirisinde Eber Gölü ile ilgili olarak gerçekleştirdikleri bir araştırmanın bulgularından söz etti. Prof. Dr. Sekendiz, araştırma bulgularını açıklayarak gölün kurtarılması için alınması gereken önlemleri anlattı.

Devlet Su İşleri adına bir konuşma yapan 18. Bölge Müdürü de konuşmasında daha çok bölgedeki su ihtiyacı üzerinde durarak, DSİ'nin Eber ile ilgili sulama projelerinin öneminden söz etti. DSİ yetkilisi daha sonra daha az su kullanmak için yapılması gerekenler üzerinde durdu.

Ankara Üniversitesi Biyoloji Bölümü'nden Prof. Dr. Mustafa Karabatak da sunduğu bildiriye Eber Gölü'nün kurtarılması için yapılması gerekenler üzerinde durdu. Prof. Dr. Karabatak, Eber Gölü'nün Mogan Gölü'nde yapıldığı gibi öncelikle dipteki çamurunun temizlenmesi gerektiğini belirtti. Dipteki çamurun fiziksel arıtmanın ilk basamağı olması gerektiğini anlatan Prof. Dr. Karabatak, böylelikle sudaki canlı hayatının normale dönmesinin gerçekleşebileceğini anlattı.

Çevre Bakanlığı Çevre Kirliliğini Önleme Genel Müdürü Sami Ağır-
gün sunduğu tebliğinde, Çevre Bakanlığı'nın Eber Gölü'nün kurtarılması için hazırladığı projeden söz etti. Ağır-
gün hazırlanan bu projeye Eber Gölü için düşünülen kurtar-

ma planının ana başlıklarını anlattı. Öncelikle göldeki su seviyesine dikkat edilmesi gerektiğini vurgulayan Ağır-
gün, göldeki su seviyesinin daha fazla azalmaması için yapılması gerekenler üzerinde durdu.

Çevre Bakanlığı Çevre Genel Müdürü Melih Akalın da bildirisinde, Uluslararası Sulakalanlar Sözleşmesi Ramsar'dan söz etti. Türkiye'nin de bu sözleşmeye imza koyduğunu belirten Akalın, bu ne-

denle sözleşmenin gerektirdiği şekilde davranılmasının zorunlu olduğunu belirtti. Akalın, Eber Gölü'ndeki doğal hayatın korunması için yapılması gerekenleri açıkladı.

Türkiye'nin en güzel sulakalanlarından birisi olan Eber Gölü'nün içinde bulunduğu çıkmazdan kurtarılması için sempozyumdan çıkan sonuçların zaman geçirilmeden uygulamaya konulması, ilgililerin konuya verecekleri ilgiyi beklemektedir. □

y e n i  ı k t ı

Otel İşletmelerinde Kat Hizmetleri Yönetimi

MERYEM AKOĞLAN

"Otel İşletmelerinde Kat Hizmetleri Yönetimi" kitabı

ANATOLIA DERGİSİ, P.K. 589 Kızılay-ANKARA

TEL: 479 10 84 adresinden ödemeli olarak istenebilir.

Otel işletmelerinde Kat Hizmetleri Yönetimi kitabı, bir konaklama işletmesinin housekeeping departmanındaki uygulamaları hem teorik hem de uygulama açısından açıklayan bir yayındır.

Kitabın içerisinde şu konular yer almaktadır:

- Kat hizmetlerinin önemi ve organizasyon yapısı
- Kat hizmetleri bölümünde bilgi akışı
- Odalar ve odalarda kullanılan malzemeler
- Temizlik malzemeleri
- Temizlik kavramı
- Dekorasyon
- Çamaşırhane
- Müşteri ve otel eşyalarının korunması
- Kazalardan korunma

Otel İşletmelerinde Kat Hizmetleri Yönetimi kitabı, turizm ve otelcilik alanında çalışan, öğrenim gören veya bu alanda çalışmayı amaçlayanlar için güzel bir başvuru kaynağı durumundadır. Kitap, üniversitelere bağlı olarak eğitim-öğretim yapmakta olan meslek yüksek okulları turizm ve otelcilik programları ile turizm işletmeciliği ve otelcilik yüksekokulları müfredat programlarına uygun olarak hazırlanmıştır. Uygulama ile kuramsal bilgilerin birarada yer aldığı kitap, aşağıdaki adresten ödemeli olarak temin edilebilir.

Basım tarihi : Ağustos 1993

192 sayfa / 16 x 24

14 tablo / 5 şekil

Fiyatı : 50.000 TL.

ÖNEMLİ DUYURU

Anatolia Dergisi'nin Kasım - Aralık 1993 sayısında, derginin Ocak 1990 sayısından bu yana 4 yıllık süre boyunca yayımlanan bütün yazıları içeren İNDESK yer alacaktır.

Anatolia Dergisi'nin bu sayısı, yalnızca abonelere ve bu sayıdan isteyenlere yönelik olarak kısıtlı sayıda basılacak ve dağıtılacaktır. Kasım - Aralık sayısından edinmek isteyen okuyucularımızın Nazmi Kozak adına kayıtlı 104797 numaralı pasta çeki hesabına, bu sayının bedeli olan 25.000 TL'yi yatırdıktan sonra, alındı belgesinin fotokopisini **Anatolia Dergisi, P. K. 589 Kızılay - ANKARA** adresine, en geç 31 Ocak 1993 tarihine kadar göndermeleri gerekmektedir.

ayın yorumu

İnsan, ille de insani

Körfez Krizi'nden bu yana geçen üç yılı aşkın süredir turizmimiz yakalandığı trafik kazasının hasarlarını onarabilme çabası içindedir. Tam kazanın etkisinden kurtulma yoluna girerken de, başka engellerle karşılaşyoruz. Elbette ki maddî ve manevî yaralarımızı sârabilmek için birlikte bir çaba içerisindeyiz. Ancak son üç yılı aşkın süren bunalımlı dönemin öyle büyük kayıpları var ki, bilemiyorum bunları telafi edebilecek miyiz?

Turizmimizin son üç yıllık kayıp sürecinde bence en büyük kayıp, insan kaynağımızda olmuştur. "Turizmimizin balayı dönemi" olarak nitelendirilen senelerde yalnızca tesis kapasitesinin niceliksel ve niteliksel artışı ile gurur duymuyorduk. Turizm sektörü belirli bir cazibe odağı haline gelmiş, aile kökeni ve öğrenim seviyesi itibariyle üst düzeyde gençlerin ilgi ve istikbal bekledikleri konum almıştı. Bu durum, turizmimizin yarınları için en sağlam ve akılcı göstergiydi.

Turizmimiz, üstün vasıflı gençlerimiz için maalesef, bir an parlayan o cazibe noktası olma özelliğini kaybetmiştir. Bir mesleği cazip kılan iki unsur vardır. Bunlardan birinci motivasyon duygusu sosyal itibar, ikincisi ise gelirdir (Galiba bunlar da günümüzde yer değiştirdi!). İçinde bulunduğumuz koşullarda sektörümüzde kaliteli adam arayışları giderek azalmaktadır. İşletmelerimiz düşük rantabiliteleri yüzünden neredeyse sineğin yağını çıkartacak durumda olduklarından, turizm personeline çok düşük ücretler ödemekte, onu da zamanında alan kendisini mesut ve bahtiyar hissetmektedir.

Bu arada Türkiye'de ellibini aşkın turizm öğrenimi gören öğrenci var. Bunlar ne olacak? Ne olacaklarını bilmiyorum ama, sezonluk geçici personel olarak "stajyer" adı altında bedava emek statüsünde iş bulacakları muhakkak!

Muhakkak olan birşey daha var. O da bahsettiğimiz "turizmin bal ayı döneminde" turizm sektörüne kayanların karşılaştığı büyük hayâl kırıklığı. Beş yıldızlı otellerin, boş yıldızlı beyinlere sahip sahipleri bunları çoktan gözden çıkardı. Bunların bir kısmı sektörden koptu. Bir kısmı da ülkemizdeki genel işsizlik nedeniyle sektörü terkedemiyorlar ama ellerinde bavulları bir ay bir tesiste, bir sezon öbür tesiste hayatlarına kahrediyorlar.

Kahrolan tabii yalnızca onlar değil. Olup biteni görebilenler de, çok güç koşullarda yılların bilgi ve tecrübesiyle yetişmiş kadrolar da yapılan soytarlıkları gördükçe, ellerinden üzülmekten başka birşey gelmiyor.

Hele bir de, TURBAN gibi bir MEKTEP yer ile yeksan olduktan sonra!..

DR. MEHMET
ÖZDEMİR

Kıbrıs Türk Turizm İşletmeler'inde kendinizi evinizde hissedeceksiniz...

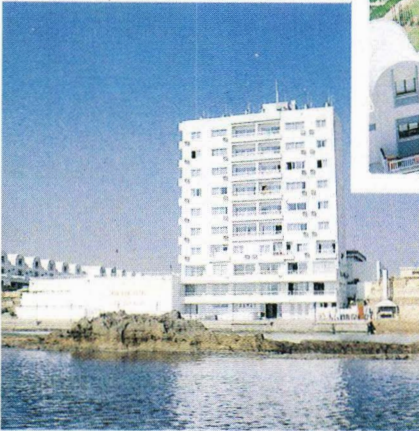
Mimoza Hotel

Mare Monte Hotel

Salamis Bay Hotel

Sea Side Hotel

Dorana Hotel

KIBRIS TÜRK TURİZM İŞLETMELERİ OTELLERİ

GENEL MÜDÜRLÜK :

Kordon Apt. Kordon Str. Girne (Kyrenia) Mersin 10 - Türkiye
Tel : (90) (581) 52 165 - 52 166 - 52 244 Tlx: 571 28 Ktrr - tk.

İrtibat Bürosu:

Emek İşhanı Kat 6 No: 604
Kızılay - Ankara - TÜRKİYE
Tel: (90-4) 118 80 82

Mare Monte Hotel

Alsancak Girne (Kyrenia)
Mersin 10 - TÜRKİYE
Tel: (90) (582) 183 10
Fax: (90) (582) 188 87
Telex: 57 128 Ktrr - tk.

Dorana Hotel

Hürriyet Str. Girne (Kyrenia)
Mersin 10 - TÜRKİYE
Tel: (90) (581) 53 521
Fax: (90) (581) 52 073
Telex: 57 128 Ktrr - tk.

Salamis Bay Hotel:

Gazi Mağusa (Famagusta)
Mersin 10 - TÜRKİYE
Tel:(90) (536) 67 201
Fax: (90) (536) 67 209
Telex: 57 148 Ktti - tk.

Mimoza Hotel

Gazi Mağusa (Famagusta)
Merşin 10 - TÜRKİYE
Tel: (90) (536) 67 201
Fax: (90) (536) 67 209
Telex: 57 148 Ktti - tk.

Sea Side Hotel

Gazi Mağusa (Famagusta)
Mersin 10 - TÜRKİYE
Tel: (90) (536) 67 208
Fax: (90) (536) 67 209
Telex: 57 148 Ktti - tk.

GÜZEL BİR DÜNYANIN İÇECEĞİ